

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202332

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. K82/G18T Accession No. K 382

Author

Title యోగ్యుగర్ష్య

This book should be returned on or before the date last marked below.

ಟೊಳ್ಳುಗಟ್ಟಿ

ಅಥವಾ

ಮಕ್ಕಳಿಸ್ಕೂಲ್ ಮನೇಲಲ್ಲೇ?

೧೯೧೯ ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂ
ಹರಾಜನಾಟಕಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ
ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದುದು.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ :—

“ ಗುಂಡೂ ”

ಬಿ. ಎಸ್. ಐಯ್ಯಂಗಾರ್,
ಪ್ರಿಂಟರ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟೇಷನರ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

COPY RIGHT REGISTERED

ALL RIGHTS RESERVED

For permission for staging and translation

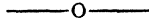
APPLY TO

THE HON SECRETARY,

THE AMATEUR DRAMATIC ASSOCIATION,

BANGALORE CITY.

ಪ್ರಚಾರಕರ ಮುನ್ನುಡಿ.

ಇದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೂಪಕ. ೧೯೧೯ ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆಮೆಚೂರು ನಾಟಕಮಂಡಲಿಯವರು ನಮ್ಮ ಯುವರಾಜರಾದ ಶ್ರೀ ಕಂಠೀರವನ್ಯಸಿಂಹರಾಜಒಡೆಯರವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ನಾಟಕಗಳ ಮೇಲಾಟದಲ್ಲಿ ಈ ರೂಪಕವೇ ಪರೀಕ್ಷಕರಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಮಂಡಲಿಯವರು ಇದನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕಸಲ ಅಡಿರುವರು.

ಕನ್ನಡಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಇದೇ ಮೊದಲು. ಕಾಲಚಿತ್ರವನ್ನೂ ಜೀವನವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೂ ಇದ್ದದ್ದಿದ್ದಹಾಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ತೋರಿಸುವುದೇ ಇಂತಹ ನಾಟಕಗಳ ಮುಖ್ಯಲಕ್ಷಣ. ಅದರಿಂದ ಈ ನಾಟಕದ ಕಥೆಯು ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದು; ಪಾತ್ರಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯಜನರು; ಅವರಾಡುವ ಮಾತುಕಥೆಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುವ ವ್ಯವಹಾರ; ವ್ಯಾಕರಣಬದ್ಧವಾದ ಗ್ರಾಂಥಿಕಭಾಷೆಯಲ್ಲ. ಪದ್ಯಗಳಿಗಂತೂ ಇಂತಹ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಪೂರ್ವರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಗ್ರಾಮಾಘೋಷ ಮತ್ತು ತಪ್ಪೀರ್ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದೇ ಇದರ ರೀತಿ. ಅದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯೇ ಇರುವುದು.

ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯು ಶುದ್ಧವಲ್ಲವೆಂದು ಅನೇಕರು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾಚೀನಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪಯೋಗಿಸುವ ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯು ಚನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯ ವೇಗವು ಗ್ರಾಂಥಿಕಭಾಷೆಗಿರುವುದು.

ವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಗಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕೆಲವು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ತಮವೆನಿಸುವುವು.

ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಡುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಚೂ ಬಿಡದೆ ಬರೆದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೋದುವುದಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಗ್ರಾಂಥಿಕರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆ ಓದುವುದಕ್ಕೇನೋ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು; ಆದರೆ ನಾಟಕದ ರುಚಿಯು ಕೆಡುವುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಣೆಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆಯುವುದಪರೂಪ. ಹಾಗೆ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಲ್ಲ. ಇದು ಹೊಸದಾದುದರಿಂದ ಪಾಠಕರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಶ್ರಮವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಡಿಸಿ ಸಡಲಿಸಿದೆ. “ನಂಗ್ಲೆಕ್ಕುಗ್ಗು ಕೇಳೋ ಕಷ್ಟನಿಷ್ಟ್ನಾದ್ರೂ” ಎಂಬುದು ಓದಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟ. “ನನಗೆ ಲೆಕ್ಕರುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ” ಎಂದು ಬರೆದರೆ ಮಾತಿನ ಸ್ವಾರಸ್ಯವು ತೊಲಗಿಹೋಗುವುದು ಅದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಭಾಷೆಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಲಭರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅಭ್ಯಾಸವು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಇಂತಹ ಬರೆವಣಿಗೆಯನ್ನೋದುವುದು ಸುಲಭವಾಗುವುದು.

ಇಂತಹ ನಾಟಕವನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲವೆಂದು ಓದಿದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವುದು. ಕಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಅಚ್ಚನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಮ|| ರಾ|| ಬಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರಿಗೆ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಪ್ರಚಾರಕರು.

PREFACE.

The Indian artists, especially of the pen, are open to the reproach that they have been giving only a rehash of ancient themes, done in such a way as to spoil the simplicity and naturalness of the classical treatment, and interjecting incongruous, ugly, and jarring modern elements picked at random and thrown in without reference to context, historical propriety, or poetic harmony and beauty. This habit is so widely prevalent as to justify the inference that the imagination also along with our society and the other features of Indian culture and civilisation has suffered arrested development and is no longer capable of fresh adjustments or new creations. A staleness has spread over everything; meaningless devices and novelties have come to be regarded as imaginative flights or fanciful groupings. Taste has degenerated no less than art. Nala, Harischandra, Sakuntala of honoured, beloved, and inspiring memory are still presented but in costumes that do not fit and in companies that do not suit. There are writers who think that if only a vulgar

purohit or a corrupt policeman or a loud-mouthed lawyer is introduced into these themes of sublime grace and charm, a hit has been scored and originality perpetrated. The whole field of contemporary life lies spread before us awaiting for artistic culture, but the capacity to deal with it, to bring out the humour and pathos, the tragedy and comedy that are in it, is not so wide-spread as one would have thought from the abundance of so-called literary publications.

Cultural as well as physical vitality seems to depend on some amount of cross breeding; and the crossing of environments has always been a potent cause of creative evolution. The poets who have used the stuff of modern life as the raw material of art are mostly men who have been touched by western influences. True, there is an eternal element in all life—the common thread that runs through the ages and binds them into the garland of the Absolute. But the individual and concrete, through which alone art interprets the eternal, is temporal in its character and if this is neglected, poetry becomes a sort of philosophy, especially if it is not sufficiently charged and illumined by mystic emotion;

and this is precisely what has happened to a deplorable degree in India. That grasp of the real, the concrete and individual is what distinguished our ancestors of the Vedic and Epic periods, and what distinguishes the Westerners, the Japanese, and other progressive peoples of to-day. Progress is achieved by recognising and rectifying facts, and not by hanging on, as with the grasp of death-rigour, to the neck of the Eternal. Well, it is as a result of the contact between East and West, felt in themselves, that poets like Tagore have been able to invest our life and longings with the radiance of poetry, and to endow idealism with the arresting attraction of the real and fascination of the flesh.

My friend, Mr. Kailasam, the author of "Tollu-gatti" (Hollow and Solid) is a creative artist, though of a different order. He has less of the imagination of the nineteenth century than of the critical realism and rationalism of the eighteenth. As a humourist and satirist, he has few equals. In the Kannada country, I suppose, he occupies a unique position; he is a solitary with none to keep him company, except as audience.

Doubtless Telugu literature has shown a richer and more various activity. Veeresalingam, discovered by a slow process of self-development—he is about the one exception to the rule of western contact mentioned above—the better way and truer; and he has been followed by a number of writers with remarkable success. The response to the new music of Tagore has been deep and spontaneous. Mr. Royaprolu Subba Rao, Mr. Abburi Ramakrishna Rao and others are not mere imitators of Tagore but independent creators after his spirit. Social satire and social reform have been the favourite passion of the Andhras. No reformer or progressive can afford to ignore the facts of contemporary life. And Telugu literature has thus been a living theme and influence, and not a peg on which the glorious garments of our ancient Rishis and other dwellers of sanctified forests are washed and coloured in muddy streams of rhetoric and hung up again for exhibition as novelties.

But the Kannada country has so far not participated in the new life. It does not possess administrative unity; and the influences, secular

and sacred that dominate it are mostly of the puranic order and complexion. "Tollu-gatti" is almost the first symptom of the stirring of a new life in it, a rejuvenation of its ancient heart.

And what a wonderful satire it is ! Telugu satire chose the easier field of our social absurdities and sanctified inhumanities for its operations. Subtler far than well-recognised social evils, less familiar and more difficult is the objective of Mr. Kailasam—an exposure of that over-valued commodity of the matrimonial market, the Educated Boy, and, let me add by implication, the Educated Girl. I have never seen portraits more faithful and convincing than those of the personae in this drama ; and after sitting through the performance one does not know whether to laugh or cry. If he had been a mere moralist he would have made you cry perhaps ; but being an artist he evokes as complex feelings as nature herself. The contrast effects reflected by the two brothers are aesthetically exquisite and morally revolting—touches worthy of Balzac himself. The clever-at-books brother, lauded and petted for passing examinations ; commanding a high premium in the matrimonial stock-exchange ; the darling of

the father and the envy of the neighbours ; physically weak ; a coward both morally and physically ; in the scale of humanity, of no weight or worth ; yet possessing high value in the debased currency of the Hindu society of to-day ; leading a life of gross selfishness and all the while fancying that that was the higher life modelled after the pattern of noble duty, his very conscience perverted : and as against him the dull brother, abused by everybody because he does not pass examinations ; yet a man, with a tender heart, generous impulses, strength, courage, the very embodiment of the ideal of education—a sound mind in a sound body ; and above these and the vulgar father, also too true to type, and shedding a tender light on all, the pathetic figure of the sick mother : — these and other pictures get transfixed in your feelings and memory on even a first acquaintance. Truth is not established by repetition ; love springs at first sight ; for in the realm of pure nature and art the first is not the casual ; it is the essential and there is never a second.

Greater than any writer I have known in South India is Mr. Kailasam in dramatic technique. It is perhaps no exaggeration to say that

geniuses like Veeresalingam and Appa Rao did not possess the right technique in a measure worth taking into account. Mr. Kailasam's execution is faultless, almost perfect. He writes for the stage, and not for the library; he writes as an actor to actors, and not as a scholar to readers.

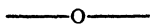
Here is a diamond of the first quality and cut in the best style. Fortunate is the Kannada country that it has such a jewel to wear !

I honour and admire Mr. Kailasam for the present he has made to the literature of his Motherland. The appreciation expressed here is far less than what is felt in my heart ; but he knows the insufficiency of tongue and pen to portray the emotions.

Chittoor.

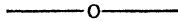
C. R. REDDY.

An appreciation by Mr. James H. Cousins.

“But what I regard as a most significant event was the presentation of “TOLLU-GATTI” (Hollow and Solid) in the Kanarese language. In this play we have an excellent example of drama built out of daily life, and built so expertly that, while the play is self-contained as regards motive and structure, it is a piece of ripping satire on the artificial importance attached to the winning of a University Degree. The “Educated” son is a prig (hollow), the “failed” son is useful (solid) and a standby in an emergency. The author very skilfully makes the defects and qualities of his two student characters purely personal ; we are not left with the generalisation that all graduates are hollow and all failures solid. But through the juxtaposing of these two characters the author makes his irony converge upon the father, whose pampering of the successful son and persecuting the failure arises out of his distorted standard of human values. Seeing this play and the keen enjoyment of the audience, one felt hopeful for the future of Indian Drama.

When the Drama begins to criticise life, it is not far from the salutary work of criticising itself, and self-criticism means the beginning of new life."

ಪಾತ್ರಗಳು.

ಹಿರಿಯಣ್ಣಯ್ಯ	...	ಕಸಬಾಹೋಬಳಿ ಹೆಡ್‌ಮುನುಷಿ
ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿ	...	ರೀಡಿಂಗ್‌ರೂಮ್ ರೈಟರು
ಪುಟ್ಟು	...	ಹಿರಿಯಣ್ಣಯ್ಯನ ಹಿರೀಮಗ
ಮಾಧು	...	,, ಕಿರೀಮಗ
ಭಾಗೀರಥಮ್ಮ	...	,, ಪತ್ನಿ
ನಾಗಮ್ಮ	...	,, ತಂಗಿ (ವಿತಂತು)
ಪಾತು	...	,, ಹಿರೀಸೋಸೆ
ಸಾತು	...	,, ಕಿರೀಸೋಸೆ

ರೀಡಿಂಗ್‌ರೂಮ್ ಮೆಂಬರುಗಳು, ನೆರೆಹೊರೆ
ಯವರು, ಕೂಲಿ, ಕೂಸು.

ಶ್ರೀ

ಟೊಳ್ಳುಗಟ್ಟಿ

—○—

ಪೂರ್ವರಂಗ

[ಗ್ರಂಥಕರ್ತನಾದ ಗುಂಡೂರಾಯನು ಹೂವಾಲೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ರಂಗಸ್ಥಲದ ಮುಂಭಾಗದ ವಾಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟಿರುವ ಯುವ ರಾಜರ ಚಿತ್ರಪಟದೊಡನೆ ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂತು ಹಾಡುವನು.]

ರಾಗ—ನಾಟ; ವೃತ್ತ—ಗುಂಡೂ.

“ ಶ್ರೀಮನ್ ಮಹೀಶೂರ ಮಹೀಶ ದಿವಂಗತಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರಾತ್ಮಜ ರಾಜರಾಜೇಂದ್ರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರಸಾರ್ವಭೌಮಾನುಜ ಶ್ರೀಮತ್ಸಕಲಗುಣಶೀಲಸೌಂದರ್ಯಸಂಪನ್ನ ಯುವರಾಜೇಂದ್ರ ಕಂಠೀರವನರಸರಾಜನಮೋಸ್ತುತೇ||”

[ಹಾಡಿದಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಪಟಕ್ಕೆ ಕೈಲಿರುವ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು. ಅನಂತರ ರಂಗಸ್ಥಲದ ಉತ್ತರ ಭಾಗವನ್ನು ಸೇರಿ ತನ್ನ ಕಿಸೆಯಿಂದ ಪತ್ರಶಾಕಮಾಲೆಯೊಂದನ್ನೂ ಮುರುಕು ಕೈಗನ್ನಡಿಯನ್ನೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು, ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸ್ತ್ರೀತಿಹರ್ಷಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ, ಪುನಃ ಹಾಡುವನು.]

ರಾಗ; ವ್ರತ್ತ -- ಪೂರ್ವೋಕ್ತಂ.

“ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ಸಾಮಾಂಕಿತ ಪಾರಿತೋಷಕ ವಿಜಯಾ!
ಗುಂಡೂ ! ಗುಂಡೂ ! ಗುಂಡೂ ! ಕರ್ಣಾಟಕ ಪ್ರಹಸನ
ಪ್ರಸಿತಾಮಹ ! ಪಂಡಿತಮಂಡಲಾಗ್ರೇಸರ ! ಚಂಡಪ್ರಚಂಡ
ಗುಂಡೂ ! ಗುಂಡೂರಾಯ ನಮೋಸ್ತುಮೇ || ”

[ಎಂದು ಹಾಡಿ ಪತ್ರರಾಕಮಾಲೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗಲಂಕರಿ
ಸುವನು. ಕೂಡಲೇ ಸಫಿಕರ ಪರಿಹಾಸಧ್ವನಿಯು
ಕೇಳಿಸುವುದು. ಆಗ ಗುಂಡೂರಾಯನು ಕೆಂಪೇರಿದ
ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ]

ನಗ್ವೇಕಾಪ್ಲನೂ ಇಲ್ಲ...ಈ ಕಾಲ್ಪಲ್ಲಿ ಅವರವ
ರೋಗೈ ಅವರವರಿಗೊತ್ತೇಹೂರ್ತು ಇತರ್ರಿಗೇನೊ
ತ್ತು? ಆ...English (ಇಂಗ್ಲಿಷಿ) ನಲ್ಲಿ Poet (ಪೊ
ಯೆಟ್) ಅಂಬೋಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನಲ್ಲಾ “To fall
in love with one’s own self is the only
life-long passion possible.” (ಟು ಫಾಲ್
ಇನ್ ಲವ್ ವಿತ್ ವನ್ಸ್ ಓನ್ ಸೆಲ್ಫ್ ಈಸ್ ದಿ ಓನ್ಲೀ
ಲೈಫ್ ಲಾಂಗ್ ಪ್ಯಾಷನ್ ವಾಸಿಬಲ್) ಎಂಬಂತೆ
[ಮುರುಕು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊ
ಳ್ಳುತ್ತಾ] ಕವಿಕೇಸರಿಗಳಲ್ಲಿ ನನಗಿರುವ ಮಮತೆ,
ಮರ್ಯಾದೆ, ವಿಶ್ವಾಸ, ವ್ಯಾಮೋಹ, ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧಾಧಿಗಳು
ನನ್ನ ಯಾವಜ್ಜೀವವೂ ತ್ಯಜವಾತ್ರವೂ ಲೋಪಿಸದಿ
ರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ.

[ಮುರುಕು ಕನ್ನಡಿಯನ್ನೂ ಪತ್ರಾಕವಾಲಿಯನ್ನೂ ಕಿವಿಗೆ
ನೇರಿಸಿ] (ಆತ್ಮಗತಂ)

ಪಂಡಿತಮಹಾಶಯರಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಯ್ತು
...ಸರ್ವಗುಣಸಂಪನ್ನರಾದ ಸಭಾಸಭಿಕ ಸರ್ವಜ್ಞ
ಸರ್ವರೂ ಈ ನಾಟಕಾವಲೋಕನಾತುರರಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹ
ಸಿದಾರಿ...[ರಂಗಸ್ಥಳವನ್ನು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಹನ್ನಾಗಿ
ನೋಡಿ] ರಂಗಸ್ಥಳ...ಜವ್ವಾನೆ ಇಲ್ಲ...ಹೊರಳೋ
ರಿಗೇ ತಕ್ಷಣಿಫು!...[ಮೇಲ್ಭಾಗವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ] ಫರಡ
ಬೀಳೋಹಾಗಿಲ್ಲ...ಈಗ...ಇನ್ನೇನು ? ...Con-
ductor (ಕಂಡಕ್ಟರ್)! ಈ ಕಾಲ್ಪಲ್ ನಾಟ್ಯಬರದ ಕಪಿ
ಗು ಕಂಡಕ್ಟರನ್ನಂಜೋದಕ್ಕಿಂತ ಕಾಡಿಗೋಗೋದು
ಮೇಲು...ಓಹೋ ! [ಪ್ರವೇಶ... ಸುಬ್ಬಾಚಾರಿ]
ಇದೋ ಬಂದ!...ಏನಯ್ಯಾ ಇದು? ಹುಡ್ಗಾಚ್ಚೀಂತ
ಅಂದೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ ನಾಟ್ಯಂಜೋದು?...ಆಪತ್ತೇ
ನೋ ನಾಟ್ಯ ಜರಿಗೋದ್ರಲ್ಲ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪಂಡಿತ
ಅಂತ ಜಂಬಾಕೊಚ್ಚೊಂಡು...ಈಗ...ಸಭಿಕೈಲ್ಲ
ಕಾದಿರೋಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಟ್ಯದ ವಿಚಾರಾ
ನೇಮರತ್ನಿಟ್ಟು ಧ್ವಜಸ್ತಂಭಕ್ಕೆಗೆ ನೆಚ್ಚೊಂಡು ನಕ್ಷತ್ರ
ಗಳನ್ನೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದೀಯಾ? [ಸುಬ್ಬಾಚಾರಿಯು ಸಮಾಪಕ
ಬರಲು] ಅಲೃಪ್ತಾಯ್ಯ! ಎಷ್ಟೋ ಸಹಸ್ರ ಜನ್ಮಗಳು
ನಾಯಿ ನರಿ ಕತ್ತಿ ಕಿರುಬನಹಾಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಆಮೇರೆ
ಈ ಜಗದೀಶನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ

ಸಿಕ್ಕೋದು ಎರಡೋ ಮೂರೋ!... ಆ ಎಡುಮೂರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯ ಬರ್ಯೋ ಯೋಗ್ಯತೆ ಬರಬೇಕಂದ್ರೆ ಎಷ್ಟಾಶ್ರಯಿಸ್ಬೇಕೋ ಸರಸ್ವತೀನ... ನನಗೇ ಗೊತ್ತು. ಹಾಗೆ ಬರದ ನಾಟ್ಯಗಳು ಒಂದೋ ಎರಡೋ. ಹಾಗೆ ಬರದ ಒಂದೆರಡು ನಾಟ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿ ತೋರ್ಪೋ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇರೋದು ಒಂದು ನಾಟಕವೋ ಅರ್ಥನಾಟ್ಯವೋ... ಅವಾಗ್ಲೂನೂ ಇಂಥಾ ಸರ್ವಗುಣಸಂಪನ್ನರಾದ ಸಭಾಸರ್ವಜ್ಞಸಭಿಕರು ಸಂಗ್ರಹಿಸೋದು ಬಹು ದುರ್ಲಭ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊಂದಿ ನಾಟ್ಯನ ಜರಿಗೊಡವಪ್ರಂತ ನನ್ನ ಜುಟ್ಟು ನಿನ್ನೆಲಿ ಕೊಟ್ಟಿ... ತಕ್ಕಮಯದಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಹೇಸಿ ಇಲ್ಲೆ ತಿಪ್ಪೆ ನಿಂತಿದ್ದೀಯಲ್ಲಯ್ಯಾ... ಏನು ಮಾಡ್ಪಿಟ್ಟಿದ್ದೀ?... ಅಭಯ ಕೊಡಯ್ಯಾ!... ಆಕಾಶವಾಣಿ!...

ಸುಬ್ಬಾಚಾರ್.— ಸ್ವಾಮಿ... ಗುಂಡೂರಾಯೆ! ನೀವೇನೂ ಹೆದರಬೇಡಿ. ನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ Arrangements (ಅರೆಂಜ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್) ಲ್ಲಾ Complete (ಕಂಪ್ಲೀಟ್) ಮಾಡ್ಪಿಟ್ಟುರ್ಥೇನು... ಒಂಭತ್ಯಂಟೆ ರಾಂ ತೊಡೆಯ ತೂನೂವೆ ಆ ಫರದಿ ರುರ್ ಅಂತ್ಲತ್ತತ್ತೆ ನೋಡ್ಡಿರಿ... ಹೌದು... ಈ ನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನುಗಳು, ಉಡ್ಡುಗಳು, ಪಾರ್ಟುಗಳು ತೆಕ್ಕೊಕ್ಕೋ ಜನಗಳು, ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಜಮಾಯೋದು Rehearsals (ರೀಹರ್ಸಲ್ಸ್) ಮಾಡ್ಪೋದು ನಾಟ್ಯನ್ನಡಿಸೋದು

ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಲೇವೇಲೆ ಚಪ್ಪಿ ಕಲ್ಪಾಿಗೆ ಹಾಕಿಟ್ಟೀ
ಹೊರ್ತು... ಇದೇನ್ನಾ ಟಪ್ಪಾ!... ಒಂದ್ಕಂದಾ ಇಲ್ಲ...
ಒಂದ್ಕದ್ಯಾ ಇಲ್ಲ... ಒಂದ್ಕಾಡಿಲ್ಲ... ಏನೋ ಹೊಸ
ನಮೂನೆಯಾಗಿ ಬರದ್ದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಲ್ಲಾ! ... ಇದೇ
ನ್ಗುಟ್ಟುಸ್ವಾಮಿ, ಗುಂಡೂರಾಯೆ ?

ಗುಂಡೂ.—(ಚಮಕಿತನಾಗಿ) ಸುಬ್ಬಾ... ಇದೇನನಾಹುತ!
ಸ್ವಾಮಿ!... ಗುಂಡೂರಾಯೆ!!... ದೇವ್ರೇಗತಿ!!! ಸ್ವೇ
ಹಾಅಂದ್ರೇ ಇದೇನೇ ಸುಬ್ಬಾ?... ನಾನೇನು ಹೊಸಬ್ರೆ
ಸುಬ್ಬಾ?... ಈಗತ್ತಾನೆ ಮೊಖಾಬಿಲೆ ಆದ್ದಾಗಿ ಮಾತ್ನಾ
ಡ್ಡೀಯಲ್ಲಾ!... ಇದ್ನಾ ಯೆವ್ವೇ?... ಸುಬ್ಬಾ! ನಿನ್ನಿಜ್ಜಾ
ಪಕವಿಲ್ದಿದ್ರಾನಾವೆ ನಾನ್ಮತೇನೇ?... ಅಲ್ಲಾ... ನಾವಿ
ಬ್ರಾ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಒಂದೇ ದಿನ!... ಒಂದೇ ನಕ್ಷತ್ರ!...
ಒಂದೇಲಗ್ನ!... ಎದ್ರಬದ್ರ ಮನೇಲಿ ಲವಕುಶರ್ದಾಗಿ
ಹುಟ್ಟಿದಿವಿ!... ಶೈಶವ್ಯ... ಬಾಲ್ಯ... ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರ್ಡಾ
ಗೆ ಕಳೆದ್ದು... ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಸೇರಿದ್ಕೊಂದೇದಿನ!... ಒಂದೇ
ಕ್ಲಾಸು!... ಒಂದೇ ಬೆಂಚ್ಚಲ್ಲಿ ಕೂತ್ಕೊಂಬೋದು!...
ಲೋಕ್ರು ತಿನ್ನಿ... ಗೋತಾ ಹೊಡೀಲಿ... ಪರೀಕ್ಷೇಲಿ,
ಚಕ್ಕರ್ ಕೊಡ್ಡಿ... ಕ್ಲಾಸೆ, ... ಇಬ್ಬಾ ಜೊತೇಲೇ!...
ಪರೀಕ್ಷೇಲಿ ಹತ್ರಲೇ ಕೂತ್ಕೊಳೋದು... ಕಾಪೀ
ಯೆಂಬೋಬಾಬ್ರೇ ಇಲ್ಲಾ—(ಆತ್ಮ) ಇಬ್ರಿಗೂ ಆನ್ನ
ಸೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ!—(ಪ್ರಕಾಶ) ಆ... ಕೊನೆಗೂ ನೋ
ಡು... ಸುಬ್ಬಾ, ಆ 'Noble sentiment of

friendship' (ನೋಬಲ್ ಸೆಂಟಿಮೆಂಟ್ ಆಫ್ ಫ್ರೆಂಡ್‌ಷಿಪ್) ಅನ್ನೋದನ್ನ Whole (ಹೋಲ್) ಸ್ಕೂಲಿಗೆ Prove (ಪ್ರೂವ್) ಮಾಡ್ಬಿಟ್ಟು ಜ್ಞಾಪಕ್ಕೆ! ಅದ್ಯಾಕೆ...ಸುಬ್ಬೋ?...ಹೂಂ...ಆ ಕನ್ನಡಮುನ್ನೀ ಗಟ್ಟಿ...ಸ್ವಲ್ಪ ಲೇವಡಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ...ಆ ಪಾಪಾಣಹೃದಯಿ...ಕ್ರೂರಾತ್ಮ...ಕಠಿಣಮನಸ್ಸು...ಬಾಲವೈರಿ. . ಹೆಡ್ಡಾಸ್ಕೂಲ್...ನಮ್ಮಿಬ್ರನ್ನೂ...ಈಕೈಲೊಬ್ಬ... ಆಕೈಲೊಬ್ಬನ್ನ...ಹಿಡ್ಡೊಂಡು...—ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ...ಜ್ಞಾಪ್ತವಿದೆಯೇ ಸುಬ್ಬೋ ?...ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ...ಎಳ್ಳೊಂಡ್ಲೋಗತ್ತಾನೆ ನೋಡು...ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ...ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ—...ಹಾಗೆಳ್ಳೊಂಡ್ಲೋಗಿ... ರೂವ್ನೆ...ಒಂದೇ ಬೆತ್ತದಿಂದ! ಸುಬ್ಬೋ!—Bond of Loveoo ! (ಬಾಂಡ್ ಆಫ್ ಲವ್ವೂ!)—ಚಡಾಯಿಸ್ಸು...ಸಿಪ್ಪೆಸುಲ್ದು...ಹುಗ್ಗಿಇಟ್ಟು, ಡಿಸ್‌ಮಿಸ್ ಮಾಡಿ, ಉಗ್ಡ ಕಳಿಸ್ತಾಗ, Whole school (ಹೋಲ್‌ಸ್ಕೂಲು) ನೋಡ್ತಾಇಥೆ ಸುಬ್ಬೋ! Sun shiningoo (ಸೆಷೈನಿಂಗೂ!) Sublime sightoo ! (ಸಬ್ಲೈಂ ಸೈಟೂ!) ಒಬ್ಬಹೆಗಲೈಲೊಬ್ಬರು ಕೈಹಾಕೊಂಡು...ಕೃಷ್ಣ ಕುಚೇಲ್ರಹಾಗೆ...ಆಗೇಟ್ಟಿಟ್ಟು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದ್ವಲ್ಲಯ್ಯಾ!! ಇಂಥಾ ಕಬ್ಬಿಣ್ಣಂಥಾ ಸ್ನೇಹಾನ ಕರೆಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಲ್ಲ ಸುಬ್ಬೋ! ಕಾಲನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ!...ಗುಂಡೂ...ರಾಯ್ರೆ ! ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ!! ಯೇನೋ ಮಹಾನಾಟ್ಯನ ಬರೆದ್ಬಿಟ್ಟೆನಂತೆ...ನಾನು!

ಯಶಸ್ಸು ! ಅಂತಸ್ತು !... ಪೋಣಿಸ್ಕೊಂಡು ಬಂದ್ಬಿಟ್ಟಿಂ
 ತೆ... ನನ್ನೆ !... ಕಾಳಿದಾಸ... ಕೈಲಾಸ... ಕರಿಬಸಪ್ಪ...
 ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಲು ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟಿನಂತೆ...
 ನಾನು ! ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಸ್ನೇಹಿತ ! ಗುಂಡೂ... ರಾಯ
 ರೇ ! ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ! ಅಂತಾನೆ ! ಹಯ್ಯೋ ! ಸುಬ್ಬಾ !
 ಇದೆಲ್ಲಾ ನಶ್ವರ... ಸುಬ್ಬಾ ! ನಶ್ವರ ! ಸ್ನೇಹಕ್ಕಿಂತ
 ದೊಡ್ಡವಸ್ತು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ... ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ. ಸುಬ್ಬಾ !
 ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟು... ಮುಂಚೆ ಕೂಗಿದ್ದೆಲ್ಲಾ...
 ಮುದ್ದಾಗಿಗುಂಡೂ... ಗುಂಡೂ... ಗುಂಡೂ ಅಂತ...
 ಹಾಕ್ಕೂಗ್ಸುಬ್ಬಾ ! [ಕೊಂಚ ನಿದಾನಿಸಿ]

ಸುಬ್ಬಾ ! ಇದೇನು ಹೊಸಾಟು ? ಹೊಸಮೂನೆ
 ಯಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ ? ಇದರ ಗುಟ್ಟೇನು ? ಅಂತೈಕ್ಕೆ
 ನೋಡು—ಅದ್ದು... ಮೊದ್ದೇ ನಿನಗೇ ಬಿಟ್ಟಿದೆ... ಇಷ್ಟು
 ತಕ್ಷಣ ತಕ್ಕೊಂಡು ನಾಟು ನಡಿಸ್ತೀಯೋ ಇಲ್ಲೋ...
 ಅಂತ... ನಂಗೆ—ಶಂಕೆ... ಗುಮಾನಿ ! ಈಗ ನಡುತ್ತೆ
 ಅಂತ... ಅಭಯಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟಿ ನೋಡು... ಈಗೀನಾಟುದ
 ವಿಷಯ... ತಪ್ಪೀಲಾಗಿ ವಿವರಿಸ್ತೇನು... ಲಾಲ್ಸು...
 ಸುಬ್ಬಾ ! ಲಾಲ್ಸು.

ಸುಬ್ಬಾ... ಪ್ರಥಮ್ತಃ... ಇದ್ದಾಟುವೇ ಅಲ್ಲ ! ಇದು
 ಲೆಕ್ಕು ! ನಿನ್ನಿಜ್ಞಾಪ್ತವಿದೆಯೆ ಸುಬ್ಬಾ ! School
 Day (ಸೂಲ್ದೇ) ಸ್ಕೂಲಿ... ನಮ್ಮೇಷ್ಟುಗ್ಗು ಕೊಟ್ಟ
 ಲೆಕ್ಕುಗಳು... ಕೇಳೋದು ಅಂದ್ರೆ ಎಷ್ಟೋ ಅನಿಷ್ಟು...

ಜಲಹುತಭುಕನ್ಯಾಯ ! [ಹರಿದುಹೋಗಿರುವ ತನ್ನ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅದರತೂತಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬೆರಳನ್ನು ಇಳೇಬಿಟ್ಟು ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಾ]—ಅದಕ್ಕೇ ಈಸ್ಥಿತೀಗೆ ಬಂದಿರೋದು... ಅಂತಿಟ್ಯೋ— ಏನ್ Holeso (ಹೋಲ್ಸೋ) ಈಹೊಲಸು ಕೋಟು... ಹೊಲಿಸ್ಪೇಕು... ಸುಬ್ಬಾ ! ನಿನ್ನಷರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತೂತುಗೈ ನಾದ್ರೂ ಇವೆಯೋ ?

ಸುಬ್ಬಾ.— ಇಲ್ಲಲ್ಲಾ !

ಗುಂಡೂ.— ನೆಗದುಬಿದ್ದೆ... ಹಾಗಾದ್ರೆ ! ನಿನ್ನಕೈಗಳು ತಲೆ, ಹ್ಯಾಗೆ ಇಳೇಬಿಟ್ಟೆ ?— ಸುಬ್ಬಾ ! ಚಿಕ್ಕಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಂಗೆ ಲೆಕ್ಕುಗ್ಗು ಕೇಳೋಕೆ ಅಷ್ಟು ಅನಿಷ್ಟವಾಗಿ ದ್ರೂನೂವೆ... ಈಗಿಂದೀಚೆಲೆಕ್ಕುಗ್ಗು ಕೊಡ್ಬೇಕು ಅಂತ ಒಂದು ಚಪ್ಪು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು ! ಏನ್ಮಾಡೋದು ಸುಬ್ಬಾ ! ಈಕಾಲಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕುಗ್ಗು ಕೊಡ್ಬೇನೆ ಅಂದ್ರೆ ಕೇಳೋಕೆ ಜನ ಗುಸಿಗೋದು... ದುರ್ಲಭ. ಜುಟ್ಟಿಡ್ಡು ಯಳ್ಳೊಂ ಡ್ಬಂದು... ಕುರ್ಜಿಕ್ಕುಟ್ಟು... ಕೂಡ್ಸಿದ್ರೇನೆ... ಕೇಳೋ ಕ್ಕೆಕೋದು ನಾಲಕ್ಕಂದಿ... ಹಾಗೂನೂ ಪಹಿಲ್ಮಾನ್ರು ಪಟಿಂಗರಿಗೆ... ಮೈಸಾಕೊಟ್ಟು... ಕೆಲ್ಸಾ ಜರಿಗಿಸ್ತೊ ಲ್ಲೋಣಾಂತನೋಡ್ಬೆ... ಅದೂನೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗ್ಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೇಂತಂತಿಯೋ... ವಿವರಿಸ್ತೇನೆ ಲಾಲ್ಸು... ಸುಬ್ಬಾ... ಈಕಾಲಲ್ಲಿ ಸುಬ್ಬಾ... ಸರ್ವರೂವೇ... ಈ Fashion... (ಫ್ಯಾಷನ್) ಅಂತಂತಾರಲ್ಲ, ಆ ಇಲಾ

ಪೆಗೆ ಸೇರಿಟ್ಟು ಈ Crop (ಕ್ರಾಪ್)...ಅಂತಂತಾರಲ್ಲ,
 ಅದ್ಮಾಡ್ಸಿ ಕೊಂಡ್ಬಿಟ್ಟದ್ದಾರೆ...ಆದ್ದಿಂದ...ಹೀಗ್ನು
 ಟ್ಟಿದ್ದು...ಜನಗಳನ್ನ...ಜಮಾಯ್ಸೇಕೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.
 ಮತ್ತಿನ್ನೊಂದು ಹಿಕ್ಕತ್ತು Try (ಟ್ರೈ) ಮಾಡ್ಡಿ...
 ಹಾಲ್ತಕೊಂಡೆ...ಬಾಡ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ...ದೀಪಗಳ್ಳುಂಟೆನ್ನೆ...
 ಕುರ್ಚಿಗಳ್ಳೇಲೆಲ್ಲಾ ಪುಟ್ಟುಟ್ಟು ದಿಂಬುಗಳ್ಳಹಾಕ್ಡೆ...
 ಹಾಲ್ತಕೊಂಡೆ...ಒಂದ್ಡಂಡೆ ಕಾಪಿ ಕಾಯ್ಸಿಟ್ಟು...
 ಧೊಡ್ಡೊಂದು ತಟ್ಟೇಲಿ...ಮಲಸೀಮೆ ಆಡಿಕೆ,...ನೈ
 ಸೂರೆಲೆ,...ಚನ್ನಟ್ಟ ದಸುಣ್ಣ... ತಯಾರಾಗಿಟ್ಟೊಂ
 ಡೆ...ದಾನೀತುಂಬಾ ಪನ್ನೀರು...Otto Dilba-
 har (ಆಟೋದಿಲ್ಬಹಾರು) ತುಂಬೊಂಡು...ಈ
 ಜನೋಪ್ಯಾರೋಗೇಟಿದೆಯಲ್ಲಾ ಇದ್ರಹೊರಗೆ ನಿಂತೊಂ
 ಡು...ಗೇಟ್ಟಾಸಿ ಹೋಗೋರೆಲ್ಲಾ...ಆ ಪನ್ನೀರು
 ಎಡುರ್ಚಿಮುಕು ಚಿಮುಕ್ಕಿ...ಎಲೆಅಡ್ಡೆ ಸುಣ್ಣ ಸವರಿ
 ಕೊಟ್ಟು...ಕೈಮುಗೊಂಡು...ಕಣ್ಣೇರ್ಸುರುತ್ತಾ...
 ಅಪ್ಪಾ! ಒಂದ್ಲೆಕ್ಕು ಕೊಡ್ಡೇನು...ನಿನ್ನೇನೂ ತಪ್ಪಿ
 ಇಲ್ಲಾ...ಅರ್ಧಂಟೇಮೇಲ್ಕಿಚೋರ್ದಿಲ್ಲ...ಕುರ್ಚಿಗ
 ಳ್ಳೆಲ್ಲಾ ದಿಂಬುಗ್ಳು ಹಾಕಿದೇನೂ...ಕಾಫೀ ತಯಾ
 ರಿದೆ...ನಿಮ್ಮನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟೊ ರೋಗಾಣೆ...ನೋ
 ಡಾಮುಚೊಂಡು ಮಳೇಬರೋಹಾಗಿದೆ...ಹಾಲ್ತೋ
 ರೋದಿಲ್ಲ...ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನೆಕ್ಕು ಕಿವಿಲ್ಲಾ ಕೊಂ
 ಡು, ನನ್ನನ್ನ ಸಾರ್ಥಕಮಾಡ್ರಪ್ಪಾ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾ !
 ಅಂತಕಾಲ್ಮೇಲ್ಪಿದ್ದು ಕೇಳೊಂಡ್ರೂನೂವೇ,...ಆ

ಪನ್ನೀರ್ನ ಚನ್ನಾಗಿ ಚಿಮುಕಿಸೊಂಡು,... ಸುಬ್ಬಾ !
 ಆ ಯೆಲೆಅಡ್ಡೇನ ಚನ್ನಾಗಿ ಅಗ್ಗು, ನನ್ಮುಖಮೇಲೆ
 ಉಗ್ಗು, ಹೋಗೋಪಾಪಿಗೈಹೊರ್ತು, ಈಲೆಕ್ಕು
 ಮಾತು ಕಿಮಿಗೇ ಹಾಕೊಳ್ಳೋ ಕ್ರಿಮಿಗಳೇಇಲ್ಲಾ...
 ನಾನೇನಾಡೋದು ಸುಬ್ಬಾ ?... ಈಲೆಕ್ಕು ಕೊಡ್ಬೇ
 ಕೂಅಂಬೋ ಈ ನನ್ನಪ್ಪಾನ ತೀರಿಸೊಂಡೇ ಚಟ್ಟಾ
 ಹತ್ತೇಕೂಅಂತ ನಾನು !... ಕೆಂಪಾಂಬುದೀಗೆಹೋ
 ದ್ರೂ ಕೇಳೇಕೂಡ್ತ ಇವನ ಲೆಕ್ಕರ್ನಅಂತ ಜನಗ್ಗು !...
 ಹ್ಯಾಗೆ ಹೊಂದೊದು ಸುಬ್ಬಾ !... ಕೊರಗಿದೆ !...
 ಆಮೇಲೆ !!! ಈ ಥಟಕ್ ಅಂತ Perspi (ಪರ್‌ಸ್ಪಿ)...
 ಅಲ್ಲ... Inspiration (ಇನ್‌ಸ್ಪಿರೇಷನ್) ಅಂತಂತಾ
 ರಲ್ಲ ಹಾಗೆ ತೋಚಿತು... ಸುಬ್ಬಾ ! ಯೋಚ್ಚೆ ! ಆಯಿ
 ಸ್ಸೆಲ್ಲಾ ಅಕ್ಕೀಪೇಟೇಲಿ ಕುಕ್ಕುರಿಕೊಂಡು,... ಆಗಾಗ್ಗೆ...
 ಅರಳೇಪೇಟೇಲಿ ಹೊರಳಿ,... ಈ ಗ್ರಮಾಫೋನ್...
 ತಸ್ಪಿರೈಟ್ಟಿ... ಇವುಗಳ್ಳು (ಸುಬ್ಬಾ ಚಾರಿಯು ಬೆಪ್ಪನಾಗಿ
 ನೋಡುವನು)... ಗ್ರಾಮೋಫೋನ್‌ನೊತ್ತಿಲ್ಲೇ ಸುಬ್ಬಾ ?...
 ಹಯ್ಯೋ !... ಕರೀಮರ್ದಪೆಟ್ಟಿ... ಥೊಡೊಂದ್ಗಡಿಯಾ
 ರತಕ್ಕೊಳ್ಳೋದು,... ಸಿಪ್ಪೇಸುಲ್ಲಾ ಕೋದು,... ಘಡಿ
 ಯಾರ್ದ ಹೊಟ್ಟೇಲಿರೋದನ್ನೆಲ್ಲಾ... ಪೆಟ್ಟಿಲ್ಲೋಡ್ಡೋ
 ದು,... ಮುಚ್ಚಿ... ಕಬ್ಬಿಣದ್ದು ಒಂದು ಚಕ್ರ ಸಿಕ್ಕೋ
 ದು... ಮೇಲೊಂದು ಕರೀದೋಸೆ... Record (ರಿಕಾರ್ಡ್),
 ಹೂಂ !... ಹಾಸೋದು... ಸೂಜೀಚುಚ್ಚಿ...
 ಬಿಕೋಂತ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟೊಂಡಿರೋ... ಕೊಂಬೊಂದು .

ತಗುಲಿ ತಿರಿಗಿಸಿದೆ....ಸುಬ್ಬಾ ! ಬೊಗುಳೆದ್ದಲ್ಲ
ತಿರಿಗೇ ಬೊಗುಳತ್ತೆ !!...ತಸ್ಪೀರೈಟ್ಟಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇ
ಸುಬ್ಬಾ! Camera (ಕೆವಿಾರಾ) ಅಂತ ಹೆಸ್ರು ಅದಕ್ಕೆ.
ಅದೊಂದುಜಂತು ಸುಬ್ಬಾ! ಪ್ರಾಣಿ! ಪಂಚಪಾದ
ಅದಕ್ಕೆ...ಹಿಂದೆ ನಿಂತೊಂಡು ಬುರ್ರೀಹಾಕೊಂಡು
ಬೆದರಿಸ್ತಾನಲ್ಲಾ, ಅವನ್ನೆರುಕ್ಕಾಲು...ಪೆಟ್ಟೀದ್ರೂ
ರು...ಇದು ! ಏಕಾಕ್ಸಿ,...ಕಣ್ಣೊಂದೇ...ಇದರೆದು
ರಿಗೆ ಜನಗಳು ನಿಂತೊಂಡು...ಸ್ವರೂಪನಾಶ್ಚ ವಾ
ಡೊಳ್ಳೋದು !...ಇವೆರಡನ್ನೂ ತಯಾರಾಗಿಟ್ಟೊಂಡು
ಸುಬ್ಬಾ! ಸುತ್ತುತ್ತಾ ನಡಿಯೋಜನಗೂ,...ಅವ್ರ
ಭಾಷೆಸಂಭಾಷೆಗಳೂ,...ಅವರ ಕಷ್ಟಸುಖಗೂ,...
ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಪಟ್ಟುಗಿಡೊಂಡು...ಯಳೊಂಡುಂ
ದು...ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ—ಬಹಿರಂಗಸ್ತಳಾ ! ಸುಬ್ಬಾ!—
ನಾನು ಲೆಕ್ಕಿಲ್ಲ ಏನೇನು ಬಗ್ಗೆಕೂ ಅಂತಿದೋ
ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇವರ್ಬಾಯಿಂದ ಬಗುಳಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೇನೆ...
ಜನಗಳು ! ಇದೇನೋ ನಾಟ್ಯಂತ ಅಂದೊಂಡು!...
ಕಾಸೊಟ್ಟು ಟಿಕೇಟುಗತ್ತಕೊಂಡು !...ಒಳಗ್ಬಂದೂ
ತ್ತೇಲೆ...ಇದು ಲೆಕ್ಕಿಂಬೋಗುಟ್ಟು ತಿಲ್ಲದ್ರೂಕೂ
ಡಾ...ಕೊಟ್ಟುಸೇನಾದ್ರೂವೇ...ಕೇಳೇಕೇಳಿಕ್ಕೂಂ
ತ...ಕೊನೇವರೂ ಕುಕ್ಕುಸೇಕುಕ್ಕುಸ್ತರೆ!! ನಾನೂ!
ನನ್ನಲೆಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅವರ ಕಿಮಿಗೇ ಹತ್ತೇಹತ್ತಿಬಿಡ್ತೇನೆ!!
ಅರ್ಥವೇ ? [ಒಳಗೆ ಘಂಟಿಯ ಶಬ್ದವಾಗುವುದು].
ಅಗೋ...ಘಂಟಿ! ಸುಬ್ಬಾ! ನಿನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀನೋಡೋ

ದೇವರು ನನ್ನೆಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ರೂನೂ ಒಬ್ಬೊಳ್ಳೇ
ಮಗನ್ನಾದ್ರೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನಲ್ಲ!...

ರಾಮಾ.—ಒಬ್ಬೊಳ್ಳೇಮಗನ್ನೆ? ಅದ್ಯಾಕೆ, ನಿವ್ವಿರೀಮಗ
ನೈನ್ನಮ್ಮಿ?

ಹಿರಿ.—ಎನ್ನಮ್ಮಿ?...Brains (ಬ್ರೆಯಿನ್ಸ್) ಕಮ್ಮಿ!
ಇನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲಾ !!...Brainsoo (ಬ್ರೆಯಿನ್ಸೂ)
ಕಮ್ಮಿ...ಹುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾರ್ಥಕವೂ ಕಮ್ಮಿ!!...ಅಪ್ಪೇ!!...

ರಾಮಾ.—ಅದ್ಯಾಕೆಹಾಸ್ವಾಮಿ ಹೀಗ್ಗೇಳಿರೀ!...ನಿಮ್ಮಾ
ಧೂ ಎಷ್ಟುಗುಣಾಧ್ಯ !...ಎಷ್ಟು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ !...
ಹೋತ್ತಿಂಗ್ಬು ಗುಡೀಭಾವೀಲಿ ಮಗು ಬಿದ್ದಾಗ ಧಾಂ
ಡಿಗರಾದ ಎಂಟುತ್ತುಜನ ಹಲ್ಲುಲುಕಿರೊಂಡು...ಬೆಸ್
ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿಂಕೊಂಡಿರ್ವಾಗ ಮಾಧೂ ಹಗ್ಗಾ
ಹಿಡೊಂಡು ಭಾವೀಗಿಳ್ಳು ಆ ಮಗೂನೆತ್ತಿಗೀಲಿಲ್ಲೇ?...
ಆಮೆಡಲ್ಲ ದೊಡ್ಡಾಹೇಬ್ಬು...ಪ್ರಸೆಂಟ್ಮಾಡಿದಾಗ
ಸ್ವೀಚ್ಚಿಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದು ತಮ್ಮೆ ನೆನಪಿಲ್ಲೇ?...“ಇಂಥಾ
ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಪುತ್ರರತ್ನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಬ್ಬತಂದೆಗೆ
ಶ್ರೇಷ್ಠತರವಾದ ಆಭರಣವೇ ಇಲ್ಲ.” ಅಂದ್ರಲ್ಲಾ !...
ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವನ್ನರ್ತೇಬಿಟ್ಟಲ್ಲಾ !...

[ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಯು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲು
ಹಿರಿಯಣ್ಣಯ್ಯನು ಉದಾಸೀನತಿರಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕ
ವಾದ ಮುಖಭಾವದಿಂದ ನಿದಾನವಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವಿನ
ಲ್ಲಿರುವ ನಶ್ಯದಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಾ...]

ಹಿರಿ.—ಶಾಸ್ತ್ರೀ!...ನೀನು...ಆ Römantic (ರೋಮ್ಯಾನ್ಟಿಕ್) ಅಂತಂತಾರಲ್ಲ ಹಾಗೆ; ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಆ...ಆ...ಆ... Practical outlook of life (ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಔಟ್ಲೂಕ್ ಆಫ್ ಲೈಫ್) ಅಂತಂತಾರಲ್ಲ...ಅದು ಸುತರಾಂಘಲ್ಲ. [ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಅನಂತರ ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ನಶ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ಮೂಗಿಗೆರಿಸಿ ಮೂಗನ್ನು ಒರಸುತ್ತಾ] ಅಲ್ಪಾಣಯ್ಯಾ?...ಸಾಹೇಬ್ರೇನೋ ವಿಾಟಿಂಗ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಪೀಚ್‌ಗೀಚ್ ಮಾಡೋವಾಗ ಭೂಷ್ಣಗೀಷ್ಣ, ಆಭರ್ಣಗೀಭರ್ಣ ಅಂತಂದ್ರು ಸರಿಯೇ...ಈಗ ನನ್ಮಗ ನನ್ನೊಂದಾಭರ್ಣ ಅಂತ ಗಡ್ಯಾರದ್ರರಸ್ಥೀಗೆ ತಗಿಲ್ಪೊಂಡು ತಿರಗಾಡ್ಲೇನು?...ಯಾವವಿಧದಲ್ಲೂ ಅವನಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ವಿರೋವಾಗ್ಗೆ ಅವನಿದ್ರೇನು.. ಇಲ್ವಿದ್ರೇನು ?

ರಾನಾ.—ಹಾಗ್ಗೇಳ್ಬಹುದೇಸ್ವಾಮಿ ! ಈಗೊಂದ್ವಾರ್ಡಿಂದ ತಂಪತ್ತಿ ಖಾಯ್ಲೆಯಾಗಿರೋದ್ರಿಂದ ನಿಮ್ಮಾಥೂ ಫುಟ್ಟುಲು ಕ್ರಿಕೆಟ್ಟು ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟು ರಾತ್ರೀ ಹಗ್ಗೂ ಡಾಕ್ಟರ್ಮನೆಗೂ ತಮ್ಮನೆಗೂ ಓಡಾಡಿಲ್ವೇ? ಇದಕ್ಕಿಂತೂ ಸಹಾಯವೂ ಉಪಯೋಗವೂ ಏನೈಕು?

ಹಿರಿ.—ಹೌದು...ಮನೆಲಿಟ್ಟೇಅನ್ನು ಸಿಕ್ಕೋವಾಗ ಅಷ್ಟಾದ್ರೂ ಮಾಡ್ಲೇಕೋಇಲ್ವೋ ?

ನೆಂಕಟರಾಯ.—(ಓದುತ್ತ ಓದುತ್ತ) ಓಹೋ ! ಇದ್ದೇಳೇ

ಸಾರ್!...The following are the numbers
of the successful candidates in the
matriculation examination held...

ಹಿರಿ.—(ನೈಯರಿಯದಾತುರದಿಂದ) Results (ರಿಸಲ್
ಟ್ಸ್) ಬಂತೇ ?...164 ನೋಡಿ...

ವೆಂಕ.—ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್ !

ಹಿರಿ.—ಭೇಷ್ !! (ತೃಪ್ತುಶ್ಚೇಕಗಳಿಂದ) ನನ್ನೆ ಮೊದ್ದೇ
ಗೊತ್ತು !...43 ನೋಡಿ (ಆತ್ಮಗತಂ) ರಿಸಲ್ಟ್ಸ್ ನು
ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ...

ವೆಂಕ.—ನಂಬ್ರೇ ಇಲ್ವಲ್ಲಾ !

ಹಿರಿ.—ಸರಿಬಿಡಿ. (ಶಾಸ್ತ್ರಿಯಕಡೆ ತಿರುಗಿ) ಆ ಶುಂಠನ ಹಣೇ
ಬರ ಗೊತ್ತೇ ಇತ್ತು. (ಆತ್ಮಗತಂ)... ಈಗ ನಮ್ಮಟ್ಟು
ಬೊಂಬಾಯ್ಗೇನೋ ಹೋಗ್ಬೇಕಂತಿದ್ದ...ಆದ್ರೆ...
ಖರ್ಚಿಗೆ ?...ಪರವಾಯಿಲ್ಲ ಆ ಫಟಿಂಗ್ರಾಧೂಗೆ ಬಂದ್ವ
ರದಕ್ಷಿಣೆದುಡ್ಡು ಉಪಯೋಗಿಸ್ಕೋಭಾದು...(ಆತು
ರದಿಂದ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಎದ್ದು) ನಾನ್ಪರ್ರೇನೇಸಾರ್ !

ಎಲ್ಲರೂ.—Good Night ಸಾರ್ ! (ಗುಡ್ ನೈಟ್).

[ಪರದೆಯು ಬೀಳುವುದು.]

ಸೀನ್ ೨.

[ಹಿರಿಯಣ್ಣಯ್ಯನ ಮನೆ; ಮುಂಭಾಗದ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯಣ್ಣಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಭಾಗೀರಥಮ್ಮನು ಖಾಯಿಲೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಾ ಹಾಸಿ ಗೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವಳು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಜೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಎಳೆಗೂಸು ಮಲಗಿರುವುದು. ಆ ಕೋಣೆಯ ಮುಂದುಗಡೆ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟುವು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹರಡಿರುವ ಮೇಜಿನಮುಂದೆ ಓದುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಚಂಡು-ದಾಂಡುಗಳು ಹರಡಿರುವ ಮಾಧುವಿನ ಮೇಜೂ ಇರುವುದು.]

ಭಾಗೀ.—(ಆಯಾಸದಿಂದ ನರಳುತ್ತಾ) ಹಯ್ಯೋ...
ವೇವ್ರೇ!... ತಲೆ ಸೀಳುತ್ತಾ ಇಥೆಯಲ್ಲಾ!... ಹಯ್ಯೋ!...
ಗಂಟ್ಟು ನಾಲ್ಕೇ ಬತ್ತಿಹೋಯ್ತಲ್ಲಾ !... ಯಾರೇ
ಅಲ್ಲೇ ?... ಸಾತೂ !... ಸಾತೂ !... ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕಾ
ರಾದ್ರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ತಗೊಂಬರೇ... ಹಯ್ಯೋ !...
ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ... ಮಾಧೂಕೂಡಾ ಇಲ್ಲೇ !...

ಪುಟ್ಟು.—... ಸರೋಯ್ತು ! ಹಗ್ಗೂರಾತ್ರಿ ಈ ಕೂಸ್ಕಿರಿ
ಜೊಕ್ಕೋ Nuisance (ನ್ಯೂಸೆನ್ಸ್) ಜೊತೇಲಿ
ಈಗೊಂದುವಾರದಿಂದ ಅಮ್ಮ ಖಾಯಿಲೇಲ್ವಿಚೆಕೊ

ಳ್ಳೋದು ಬೇರೆ ಸೇರಿದೆ. ಹೀಗಿರವಾಗ Mind concentrate (ಮೈಂಡ್ ಕಾನ್ಸೆಂಟ್ರೇಟ್) ಮಾಡಿ Study (ಸ್ಟಡಿ) ಮಾಡೋದು...Impossible, Oh ! Dam Nuisance !!

[ಪ್ರವೇಶ—ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ, ಯಣ್ಣೆಯ ಸೀಸೆಗಳನ್ನೂ, ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿಯ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡು...]

ಮಾಧು.—(ಮಹದಾತುರದಿಂದ, ಪುಟ್ಟುವನ್ನು ಕುರಿತು) ಪುಟ್ಟು! ಅಮ್ಮ ಹ್ಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ? ಈಗ ಜ್ವರ ಬಿಡ್ತೆ?

ಪುಟ್ಟು.—(ಮುಖವನ್ನು ಗಂಟಿಕ್ಕಿಮೋರೆಯನ್ನೋರಿಮಾಡಿ) ನೀನೇನ್ಬರುಡೇ?... ಕಿವ್ವೇ?... ಹೋಗೋಡು... ಕೇಳು.

ಮಾಧು.—[ಸೀಸೆಗಳನ್ನೂ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಧಟ್ಟನೆ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ಒಳಹೊಕ್ಕು ತಾಯಿಯಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆಕೆಯ ಹಣೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ] ಅಮ್ಮಾ! ಈಗ ಹ್ಯಾಗಿದೆ?...ಅಯ್ಯೋ ಹಣೆ ಸುಡ್ತಾಯಿದೆಯಲ್ಲಾ ! ಜ್ವರ ಬಿಡ್ಲೇಇಲ್ವಲ್ಲ ! Doctor (ಡಾಕ್ಟರ್) ಜ್ವರ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ಈ ಔಷಧ ಕೊಡುಅಂತ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ...ಈಗೇನಾಡೋದು?...ತಿರು ಓಡೋಗಿ ಕೇಳೊಂಡ್ಬರ್ರೇನೆ. [ಸಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಜೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಕೂಸನ್ನು ಗಮನಿಸಿ] ಕೂಸಿಗೆ ಹಾಲ್ಡಾಕಾಯ್ತೆ ?

ಭಾಗೀ.—ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹಾಕಿದ್ದು...ನಿಮ್ಮತ್ತೆ ಹಾಲೋನ್ಮ
ನೆಗೆ ಹೋಗೋಕಾರೂ ಇಲ್ಲ ಅಂದ್ಲೂ...ಪುಟ್ಟು
ವೋ ಪುಸ್ತು ಕೈಲಿಡ್ಲೊಂಡು ಕೂತ್ಕೊಂಬಿಟ್ಟಿ ಮಾತ್ನಾ
ಡಿಸ್ಕೋರ್ಮೇಲೆ ಹೆಬ್ಬಲಿಹಾಗೆ ಬೀಳಾನೆ.

ನಾಥೂ.—ಫರವಾಗಿಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರ್ಮನೆಯಿಂದ ತಿರಿಗಿ
ಬರೋವಾಗ ಹಾಲ್ನೂ ತರ್ತೇನೆ. [ಹೊರಡುವನು]

ಪುಟ್ಟು.—ಈ ಮಂಕು Peon (ಪ್ಯೂನ್) ಕೆಲ್ಲಕ್ಕೇ Fittu
(ಫಿಟ್ಟು)! Gentlemanly dignity (ಜಂಟಲ್
ಮ್ಯಾನಿ ಡಿಗ್ನಿಟಿ) ಏನೂಇಲ್ಲ. ಹಾಲ್ತರೋದು ;
ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೋಡೋದು ; ತರವರಿ ಕೊಂಡೊಂಡ್ಬರೋ
ದು ; ಹೆಂಗ್ಸರ್ದಿಗೆ ನೀರೈದೋದು ; ಎಲೆ ಹಚ್ಚೋದು
ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ತಿದ್ರೆ Examination (ಯಗ್ವಾ
ಮಿನೇಷನ್) ಪ್ಯಾಸ್ಕಾಡಿ Future career (ಫ್ಯೂಚರ್
ಕೇರಿಯರ್) ಎಲ್ಲಿಂದ್ಬಂದೀತು ?...Stupid fool
(ಸ್ತೂಪಿಡ್ ಫೂಲ್) !...

[ಸಂತೋಷಾತಿಶಯದಿಂದ ನೈಮರೆತು ಹಿರಿಯ
ಣ್ಣಯ್ಯನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.]

ಹಿರಿ.—(ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ) ಪುಟ್ಟು ! ನಿನ್ನೆ First class
(ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್) !

ಪುಟ್ಟು.—(ತಾತ್ಪಾರದಿಂದ) ಅದ್ದರೀ...Rank (ರಾಂಕ್)
ಗೀಂಕ್ ಏನಾದ್ರೂ ಗೊತ್ತೇ ?

ಹಿರಿ.—ಅದಿನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ... ನೀನೇನು ಬೊಂಬಾಯೋ...
ಮದರಾಸೋ ?

ಪುಟ್ಟು.—Expense (ಎಕ್ಸೆನ್ಸ್) ಗೇನ್ಮಾಡೋದಪ್ಪ ?

ಹಿರಿ.—ಪುಟ್ಟು ! ಆಯೋಚ್ಚಿ ನಿನಗ್ಯಾಕೆ ? ನಿನ್ನ First
class (ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್) ನೀನು ಸಿಗೀತಾಬಾ. ಹಣದ
ಯೋಚ್ಚಿ ನನಗಿಟ್ಟೆಡು.

ಪುಟ್ಟು.—ಹಾಗಾದ್ರೆ ದುಡ್ಡು ನೀನೆಲ್ಲಿಂದ ತರ್ತೀಯಪ್ಪ ?

ಹಿರಿ.—ಯೋಚ್ಚಿಯೇನು ? ಮಾಥೂಗೆ ಅವರ್ಮಾವ ಮದ್ದೇಲಿ
ಹಾಕಿದ ಹತ್ಯಡುಕೂ, ಕೊಟ್ಟರದಕ್ಷೆಣಿ ನಿನ್ನ ಬಿ. ಎ.
(B. A.) ವರೂ ಸಾಲುತ್ತೆ. ಹಣದಿಂದೇನ್ಮಯೋಚ್ಚು
ಆ ಹೆಣಕ್ಕೆ ! (ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ) ಆ ಪೋಲಿ
ಎಲ್ಲಿ ? ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಬೀದಿ
ಬೀದಿ ತಿರಗ್ತಾ ಇದ್ದಾನೋ ?

ಪುಟ್ಟು.—(ಕೇವಲ ತಾತ್ಪರಸ್ವರದಿಂದ) ಈಗೇನೋ ಬಂ
ದ್ದಾಗಿತ್ತು. ತಿರಿಗಿ ಗೊಣಗುಟ್ಟೊಂಡೊರಟ್ಟೊದ...
ಅವನಿಗೇನಾದ್ರೂ ಪ್ಯಾಸ್ ಗೀಸ್ ಆಯ್ತೆ ?

ಹಿರಿ.—(ಕೋಪಾತಿರೇಕದಿಂದ ಹಲ್ಲುಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತಾ)
ಪಾಪಾಸೂ ಇಲ್ಲ, ಲವಾಸೂ ಇಲ್ಲ ;... ಬರ್ಲೀ ತೋರಿ
ಸ್ತೇನೆ... [ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ನರಳುತ್ತಿ
ರುವ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿಂದ]
ಎನೇ! . ಇನ್ನೂ ಬಿದ್ದೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ?... ಹಾಳಾಗೋ

ಯ್ತು ! (ಜೋಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ತಲೇಹುಯ್ಯೋ
 ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಲೆರೂಲೆ ಬಂದವ್ವಿಗೆ ಈ ಕೂಪ್ಲೆ
 ರೆ... ಇದೇ ಸಂಸಾರಾನೋದು (ಪುಟ್ಟುಕಡೆ ನೋಡಿ)
 ಪುಟ್ಟು ! ಈ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನೀನೇ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನ.
 ನೀನು ಮುಂದಕ್ಕೆಂದಿಟ್ಟು ಇದೆಲ್ಲಾ ಮರತ್ತಿ
 ಡ್ದೇನೆ... [ಒಂದು ಕೈಲಿ ಔಷಧವ ಸೀಸೆಯನ್ನೂ,
 ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ತಂಬಿಗೆಯನ್ನೂ
 ಹಿಡಿದು ಮಾಧುವು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹಿರಿಯ
 ಣ್ಣಯ್ಯನು ಕಂಡು] ಇದೋ ಬಂದ !... ಎಲೋಗಿ
 ದ್ಯೋ ? ಎಷ್ಟೊತ್ತಿಗೋ ಮನೆಗೆ ಬರೋದು ? ಇದೇ
 ನ್ನತ್ರಾಂತ ತಿಳೊಂದ್ಯೋನೋ ?

ಮಾಧು.—(ಬೆಚ್ಚಿದ್ದು) ಅಮ್ಮನಿಗೆ... ಔಷಧ ತರೋದಕ್ಕೆ ..
 ಡಾಕ್ಟರ್‌ನಿಗೆ... ಹೋಗಿದ್ದೆ... ಜ್ವರ ಇಳಿದಿದೆಯೇ?...
 ಹ್ಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ ?... ಈಗ ಹ್ಯಾಗಿದೆ ?

ಹಿರಿ.—(ಎದೆಯನ್ನು ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಹಯ್ಯೋ ! ಅಲ್ಲಿಂ
 ತಾತ... ತಾತ... ನಿನ್ಪಾಸಿಗೆ (Pass) ಪಂಗವಾ
 ಹಾಕಿ... ಕಟ್ಟಿಗೆ ಇಟ್ಟೇಯಿಸಿದ್ದಾಯ್ತು ನಿನ್ನೆರಿಯರ್
 (Career) ! ಇಲ್ಲಿನಿರಿಚ್ಚಿರು... ಅಮ್ಮ... ಅಸ್ಪ
 ತ್ರಿ... ಕೂಸು... ಹಾಲು... ಚೊಂಬು... ಚೊಂಬು !
 ನಾಯಿಗ್ವಾಕಿದ್ದಿನ್ನೆನುತ್ತುದುಚ್ಚಿಷ್ಣಾನ್ನರೀಗ್ವಾಕಾ !
 ಥುಥುತ್ !...

[ಹೊರಡುವನು.]

ನಾಧು.—... ಈಗೇನಾಡೋದು ?—ನಾಡೋದೇನು ?
ತಿರಿಗೊಣಿ ಕೇಳೊಂಡ್ಬರೋದೇ !... (ತಾಯಿಯು
ಅಲುಗಾಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು) ಯಾಕಮ್ಮಾ? ಎದ್ದಿಧೀ
ಯಾ ? ಈಗ್ವಾಾಗಿಥೆ ?...

ಭಾಗೀ.—ಸ್ವಲ್ಪವಾಸಿ... ನಾಧು... ಈ ತಲೆಶೂಲೆಗಾನ
ನಿಂಪ್ಪಿಟ್ಟಿಲ್ಲಾನಿಂತಾಿಗೆ...

ನಾಧು.—(ಜೋಲಿಯಕಡೆ ನೋಡಿ) ಓಹೋ ! ಕೂಸಿ
ಗ್ವಾಲು ! (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಅತ್ತೇ ! ಹಾಲ್ತಂದಿದೇನೆ...
ಕೂಸಿಗ್ಮದುಲ್ಪಾಸಿಹಾಕು... ಸಾಸ ! ಹೊಟ್ಟೇಲೇನೂ
ಇಲ್ಲ !

ನಾಗಮ್ಮ.—(ಮನೆಯೊಳಗಿನಿಂದ) ಸರ್ಹೋಯ್ತು!... ಹಾ
ಲ್ಪಾಸ್ತಾ ಒಲೇಮುಂದ್ಯೂತಿದ್ರೆ ನೀರ್ಸೇದೋರ್ಯಾರು ?
ಈ ಸೊಸೆಗೋ ಬರೀ ಬಣ್ಣದ ಬೀಸಣೆಗೆಗಳು ! ಹಾರ್ಮ
ನಿ (Harmonium) ಬಾರ್ಸೋಕೈಹಾಲ್ಪಾಸೀತೆ ?...

ನಾಧು.—ಪರವಾಇಲ್ಪತ್ತೆ... ನಾನೇನು ಈವತ್ತು ಆಟಗ್ಗೀಟ
ಕೊಯ್ಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿಂದಿಗೆ ನೀರು ಸೇದಿದರಾದ್ರೂ ನಿಧ್ಯಂ
ದೀತು. ಮೊದಲು ಹಾಲ್ಪಾಸಿ ಮಗೂಗೆ ಕೊಡು.
ಸಾಸ ! ಮಧ್ಯಾನ್ದದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೇಲೇನೂ ಇಲ್ಲ.

[ಈ ಸಂಭಾಷಣವಾಗುತ್ತಿರಲು ಹಿರಿಯಣ್ಣಯ್ಯನು
ಮತ್ತೆ ಹಜಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ನಾಧು
ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು.]

ಹಿರಿ.—(ಹುಬ್ಬುಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು) ನಾಗೂ...

ನಾಗಮ್ಮ.—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ಅಣ್ಣಾ! (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಪ್ಯಾಸ್ ಗೀಸೂ ಅಂತ ಕಿವೀಗೆ ಕೇಳಿಸ್ತಲ್ಲಾ...ನಮ್ಮಡುಗರ ಗತಿಯೇನಾಯ್ತು ?

ಹಿರಿ.—ಆಗೋದೇನು ? ಮೊದಲೇ ನಾನ್ನೇಳಿದಹಾಗೆ... ಪುಟ್ಟು ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸು...ಮಾಧು Fail (ಫೇಲ್)... ಹಾಕೋ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಕೆಲವಾದ್ರೂ ಮಾಡ್ತಾನಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿದ್ರೆ ಈಗ್ಲೆ ಎಡಗಾಲ್ನಿಂದ ಒದ್ದು ಮನೆಯಿಂದ ಓಡಿಸಿಬಿಡ್ತಾ ಇದ್ದೆ...ನಾಗೂ ! ...ಇನ್ನೇಲೆ ಅವನ್ನ ಸಾರು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪ... ಮೊಸರು... ಮಲಗೋಕೆ ದಿಂಬು ಧಾವಳಿ ಮಾತಾಡ್ತಾಡ್ತು ತಿಳೀತೋ ?

[ತೆರೆಯು ಬೀಳುವುದು.]

ಸೀನ್ ೩.

ಸ್ಥಾನ—ಹಿರಿಯಣ್ಣೆಯನ ಮನೆಹಜಾರ.—

[ಮಾಧುವಿನ ಮೇಜಿಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು ಸಾತುವು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ...]

ಸಾತು.—ಅಯ್ಯೋ ದೇವ್ರೇ! ಪ್ಯಾಸಂದ್ರೇನು ಸ್ವರ್ಗಸಾಧನವೇ? ಫೇಲಾದ್ರೇನು ನರಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ? ದುರಾದ್ಯಷ್ಟದಿಂದ ಫೇಲಾದೋರೂ ಅನ್ನಾನೀರಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ ಮಾಡೋದೇ?...ನಮ್ಮಪ್ಪ ಯಾವಪ್ಯಾಸೂ ಮಾಡ್ಲಿಲ್ಲಲ್ಲ...ಆದರೂ ನಮ್ಮನೇಲಿ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆ?...ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಗುಣವಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚು. ಈ ಹಾಳು ಹಣ ಅಂತಸ್ತು ಇವುಗಳ ಬೇಟೇಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಕನಿಕರ ಇವಗಳೆಲ್ಲಾ ಹಿಂಧಿಟ್ಟೋಡೋದೆ ?

[ಸಾತುವು 'ಹಾರೆಸಯ್ಯಾ' ಎಂಬ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ...]

ಸಾತು.—ಎನ್ನನೆಯೋ ಹಾಳುನೆ; ಕೂಡೋಕೊಂದು ಕುರ್ಚಿ ಇಲ್ಲ; Table (ಟೇಬಲ್) ಇಲ್ಲ; ನೋಡ್ಡೊಳ್ಳೋಕೊಂದು Decent (ಡೀಸೆಂಟ್) ಕನ್ನಡಿ ಇಲ್ಲ; ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಇವರ ಜಂಭವೋ ನಿರ್ವಾಕವಿಲ್ಲ !

[ಹಿಂತಿರುಗಿ ಸಾತುವನ್ನು ಕಂಡು, ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು]

ಸಾತು.—ಯಾಕ್ಸಾತೂ, ಯಾಕೋಳಾಡ್ತಿದ್ವೀ ?

[ನಾಗಮ್ಮನು ಒಂದು ಸಾಬೂನಿನ ಬಿಲ್ಲಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕೊಳ್ಳಿಯಕೊನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ಹಜಾರ ವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು.]

ನಾಗು.—(ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೇಲಿ ಇದೇ ನ್ರೇ ಅನ್ಯಾಯ ? ಸಾಬೂನು ಕಿ ತಿಕ್ಕೊಂಡ್ರೇನ್ ಸುಣ್ಣ ಬಳದ್ದಿಗೆ ಭೆಳ್ಳಗಾಗತ್ತೈ ಅಂತ ತಿಳುಕೊಂಡಿದ್ವೀರಾ? ಮುತ್ತೈದೇರೆ ದೇವರು ಕೊಟ್ಟ ಅರ್ಪನವಿಲ್ವೇ ? ಹಯ್ಯೋ ! ಏನು ಹೊಲ್ಲೋ ಈಕಾಲ್ದ ಹುಡ್ಗೀರು ! ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಡ್ಲೇ ಇಲ್ಲ; ಹಣ್ಣಿಗೆ ಕುಂಕ್ರ ಇಲ್ಲ; ಕೆನ್ನೇಗ ಷ್ಣವಿಲ್ಲ; ಇದಕ್ಕೇ ಹುಡ್ಗೀರು ಕಳ್ಳಕೂಡ್ಡು ಸ್ವಾಲ್ಗೇ ಅನ್ನೋದು ದೊಡ್ಡೋರು. ಇಂಗ್ಲೀಷು, ಸಾಬೂನು, ಸುಡುಗಾಡು, ವಿಲಾಯಿತಿಬೂದಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ಚೊಕ್ಕೋ ದು; ಸೊಟ್ಟಬೈತಲೇ ತಗೊಳ್ಳೋದು; ಸೊಟ್ಟಸೂಜಿ ಚುಚ್ಚೋಳ್ಳೋದು; ಈ ದುರ್ವಿದ್ಯೆಗು ಕಲ್ತೊತ್ತಾರ್ಯೇ ಹೊರ್ತು ಮುತ್ತೈದೇರ್ಲಕ್ಷಣ್ಣೆಗೊಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಎಳ್ಳೋ !—ಯಾರದ್ದೇ ಈ ಸಾಬೂನು ?

ಸಾತು.—ನಂದೂ ಅಂತಾಣುತ್ತೈ.

ನಾಗು.—(ಅಣಕಿಸುತ್ತಾ) ನಂದೂಂತಾಣುತ್ತೆ. ಅರ್ಶ್ವ
ಹಚ್ಚೊಳ್ಳೋಕೇನೈಡೇನಿಂಗೆ ?

ಸಾತು.—(ತಿರಸ್ಕಾರಸ್ವರದಿಂದ) ಆವತ್ತೇನೋ ದಿನ್ನುಗಳೆ
ಲ್ಲ ಧಾರಣೆ ಹೆಚ್ಚಾಗ್ತಾಬರೆ ಅಂದ್ರಲ್ಲಾ ಮನೆಗೆ
ಸ್ವಲ್ಪ ಅರ್ಶ್ವವಾದ್ರೂ ಮಿಗ್ಲಿ ಅಂತ ನಮ್ಮನೇಯಿಂದ
ತಂದ ಸಾಬೂನು ಉಪಯೋಗಿಸ್ತೆ.

ನಾಗು.—ನಿಮ್ಮನೇ ಸಾಬೂನು ಗೊತ್ತು ! ಅಧಿಕ್ ಪ್ರಸಂಗ!
ಅರ್ಶ್ವ ಮಿಗ್ಲಿ ಅಂತೇ... ಯಾರಿಗೆ ಮಿಗ್ಲಿ ಅಂತ...
(ಗದ್ದದಸ್ವರದಿಂದ) ನನಗ್ಮಿಗ್ಲಿ ಅಂತೇ... (ಸಾತುವಿಗೆ
ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡಲು ಕೈಲಾಗದೆ ಸಾತುವಿನ ಕಡೆ ಕೈ
ತೋರಿಸಿ) ಈ ಮೂದೇವಿ ಹೊಸಲ್ಪಾಟಿದ ಮೂರ್ನೇ
ತಿಂಗ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಅರ್ಶ್ವಕ್ಕೆ ತಿಲೋದ್ಯ ಬಿಡಿಬಿಟ್ಟ
ಲ್ಲಾ...(ಗೋಳಾಡುತ್ತಾ) ಅರ್ಶ್ವ ಕುಂಕುಮಕ್ಕೂ ನನ
ಗೂ ಋಣವಿವೋಚ್ಚೆ ಮಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಲ್ಲಾ. (ರೋಷ
ದಿಂದ ಸಾತುವನ್ನು ನೋಡಿ) ಏನೇ !... ನಿನ್ನನೆಗೆ
ಬಂದ ಸುಲಗ್ನದ್ವಲ ಕೇಳಿದ್ಯೇನೆ ? ನಿನ್ನಂಢನೆಗೆ
Fail (ಫೇಲು) ! ಇನ್ನವನಣೇಬರಹ... ಪೋಲೀ
ತಿರುಗೋದು... ಪರ್ಚಾರ್ಕೆ ಮಾಡೋದು ಅಷ್ಟೆ !...
(ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾ) ಕುಟುಂಬಾನೇ ಹಾಳಾಗ್ತೋ
ಯ್ತು. ಈ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟೊಂಡು ಗೋಳಾಡ್ಬೇ
ಕೂಂತ ದೇವು ನನ್ನಣೇಲಿ ಯಾಕ್ಬರದೋಕಾಣೆ...
ಮುಖ್ಯ... ಪಾಪಿಜನ್ಮ... ಪಾಪಿಜನ್ಮ ನನ್ನ...
[ಹೊರಟುಹೋಗುವಳು.]

ಪಾತು.—(ನಾಗಮ್ಮನ ಧ್ವನಿಯನ್ನೇ ಅನುಕರಿಸಿ) ಪಾಪಿ
ಜನ್ಮ...ಪಾಪಿಜನ್ಮನನ್ನು. ಇವಳ್ಳನ್ಮ ಪಾಪಿಜ
ನ್ಮಾಂತ ಈಗ್ತಾನೆ ತಿಳಿತೂ ಅಂತ್ಯಾಣುತ್ತೀಗೂಬೇಗೆ!

ಪಾತು.—ಇವರಿಗೆ ಫೇಲಾದ್ದು ನಂತಪ್ಪೇ ? ಈಕೆ ತಾಳೇ
ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿಲ್ಲದ್ದು ನನ್ನತಪ್ಪೇ ? ಅಯ್ಯೋ! (ಕಣ್ಣೀರಿ
ಡುವಳು.)

ಪಾತು.—ಅಯ್ಯೋ ! ಮಂಕು ; ಹೆಂಗಸರ್ದಾಗಿ ಯಾಕೆ
ಗೋಳಾಡ್ತೀಯೇ ? ಆ ಗೂಬೆ ಗಂಡನ್ಮಳಕೊಂಡದ್ದು
ಅವಳ್ಳಣೇಬರ...ಅವಳ್ಳಗುಳೋದ್ದೇಳಿ ನೀನ್ಯಾಕಳ್ಳೀ
ಯೆ ? ... ಫೇಲಾದ್ರಿಂದೇನುನಷ್ಟ ನಿಮ್ಮಜಮಾ
ನಿಗೇ...(ಪುಟ್ಟವಿನ ಮೇಜನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ಇದಕ್ಕಪ್ಪಿ
ಸಾದ್ರಿಂದೇನಂತಸ್ತು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ? ಇದರ್ಗುಣ
ಇದಕ್ಕಿದ್ದೇಇರುತ್ತೆ. (ಪುಟ್ಟವಿನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಅನು
ಕರಿಸಿ) Oh ! Damn nuisance ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ
Dam nuisance ! ಏನೋ ನಿನ್ನೆತಾನೇ ವಿಲಾ
ಯ್ತಾಯಿಂದ ಧುಮಕಿದೇಅಂತ ತಿಳ್ಳೊಂಡಿದೆ...ಇದ
ಕೈಂತಾ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ನಗೊತ್ತು...ಗೊತ್ತಾಗಿ ಫಲವೇ
ವೇನು ? ಹಾಗೋಡಿದ್ರೆ ನಮ್ಮಪ್ಪ ನಂಗೆ ಕಲಿಸ್ತ ಇಂ
ಗ್ಲೀಷು, ಪಿಟೀಲು, ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮು, ವೀಣೆ,
ಯಾವದ್ರಿಂದತಾನೇ ಏನ್ಪಲ. ಗಿಣಿಹಾಗೆ ಸಾಕಿದ್ದಾ
ಯ್ತು, ಈ ಬೆಕ್ಕಿನಬಾಯಿಕೊಟ್ಟದ್ದಾಯ್ತು ಈಗ್ಕಿರ್ಲೇ
ನ್ ಫಲ !... ಋಷಿಪಂಚ್ಚೀಗಜ್ಜೀಉದ್ಯಾಪ್ಪೆಗಾದ್ರೂ

ಮನೆಗೋಗ್ಗೇನಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲದ್ರೇ ಈ
ಮನೆಲಿ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ನಂಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದ್ಬಿಡ್ತಿತ್ತು.

ಸಾತು. — ಋಷಿಪಂಚ್ಮೀಗೆ ನಿಮ್ಮನೆಗೋಗ್ಗೇಯಾ? ಅದು
ಹ್ಯಾಗ್ಗೊತ್ತು ನಿಂಗೆ?

ಸಾತು. — ಹ್ಯಾಗ್ಗೊತ್ತೇ? ನೋಡಿರು. ಈವತ್ತು ನಮ್ಮ
ಷ್ವಿಂದ ಋಷಿಪಂಚ್ಮೀಗೆ ತಪ್ಪೆ ನನ್ನ ಕಳ್ಳಿಕೊಡ್ಬೇ
ಕೂಂತ ಮಾವನವಿಗೆ ಕಾಗ್ಗಬರುತ್ತೆ ನೋಡಿರು

ಸಾತು. — ಅದ್ರಾನೆ ಹ್ಯಾಗ್ಗೊತ್ತು ನಿಂಗೆ?

ಸಾತು. — ಹ್ಯಾಗ್ಗೊತ್ತೇ?... ಬರ್ದೇ ನಮ್ಮಷ್ವಿಗೆ ಕಾಗ್ಗ.
ಋಷಿಪಂಚ್ಮೀಗೆ ಮನೆಗೆ ನನ್ನರ್ಸಿಕೊಳ್ಳಿದ್ರೆ ಬಾವೀ
ಲ್ವಿದ್ದು ಸಾಯ್ತೇನೇಂತ!

ಸಾತು. — ಇಲ್ಲಿಂದ ಹ್ಯಾಗ್ಗಬರ್ದೆ? ನಾನು ಬಂದ್ಬೊಸದ್ರಲ್ಲ...
ಖಾಯಿಲೆಯಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮಷ್ವವೈಹ್ಯಾಗಿದೇಂತ ನಮ್ಮ
ಣ್ಣನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ನಾಬರ್ದ ಕಾಗ್ಗಾನ ಅತ್ತೆ ಚೂರ್ಚೂರ್
ರಾಗಿ ಹರಿದು “ ಈ ಮನೆಲಿ ಹೆಂಗಸ್ರಾರಾದ್ರೂ
ಬರ್ಯೋದು ಕಣ್ಣಿಗ್ಗಿಣ್ಣೆ ಬಿದ್ರೆ ಕೈಮುರಿದು ಒಲೇಲಿ
ಡ್ತೇನೆ” ಅಂತ ನಮ್ಮಿಬ್ಬನ್ನೂ ದುರುಗುಟ್ಟೊಂಡು
ನೋಡಿ ಹೆದರಿಸ್ಲಿಲ್ಲೇ?... ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿದೇ ನೀನ್ವ್ಯಾಗೆ
ನಿಮ್ಮಷ್ವಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದೆ?

ಸಾತು. — ಅಯ್ಯೋ ಸಾತೂ! ಇಂಥಾ ಗೂಬೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೆದ
ರ್ದೇನೈ ನಾನೂ! ಪಕ್ಕದ್ಮನೇ ಸರಸೂ ಇದಾಳಲ್ಲ

ಅವರ್ಮನೇಯಿಂದ ಬದುಕಳಸೆ ಕಾಗ್ಗ [ಹಿರಿಯಣ್ಣ
ಯ್ಯನು ಕೈಲೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಓದುತ್ತಾ
ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಮೆಲ್ಲಗೆ] ಅಕೋ ನೋಡು...
ಮಾವನವು... ಕೈಲೇನೋ ಕಾಗ್ಗವಿದೆ.. ನಮ್ಮಷ್ಟಿಂಥೇ
ಇರಬಹುದು. ನಾನೂರಿಗೋದ್ರೆ ನಿಮ್ಮನೆಗೋರಿ
ನಿಮ್ಮಷ್ಟಿಂದ ಕಾಗ್ಗ ಬರ್ಲೇನು ?

ಸಾತು.—ಏನೂಬೇಡ ಪಾತೂ ! (ಮಾಧುವಿನ ಮೇಜನ್ನು
ಸೂಚಿಸಿ) ಇಲ್ಲೇಇದೆ ಇವರು ಪಡೋ ಕಷ್ಟಗ್ಗಲ್ಲಿ
ಅರ್ಥವಾದ್ರೂ ನನ್ನಲೇಮೇಲ್ಬಿದ್ದೀತು.

[ಇಬ್ಬರೂ ಕೈಹಿಡಿದು ಒಳಹೋಗುವರು. ಹಿರಿಯ
ಣ್ಣಯ್ಯನು ಪತ್ರವನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಹಜಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇ
ಶಿಸುವನು.]

ಹಿರಿ.—ನಾಗೂ !

ನಾಗು.—(ಒಳಗಿನಿಂದ) ಇದೋ ಬಂದೇಣ್ಣಾ.

ಹಿರಿ.—ಇಷ್ಟೊತ್ತಲ್ಲಿ ಏನ್ಮಾಡ್ತೀ ಆಡ್ಲೇಮನೆಲಿ ?

ನಾಗು.—ಮಾಡೋದ್ದೇರೇ ಏನಿದೆ ನನ್ನಣೇಬರ್ದಕ್ಕೆ—ಅವ
ಲಕ್ಕೆ ನೊಸರು ಮೆಲ್ಲೋದೇ.

ಹಿರಿ.—ಹಾಗಾದ್ರೆ ಮೆಂದ್ಬಿಟ್ಟುಇಲ್ಲಿ (ಮತ್ತೆ ಪತ್ರವನ್ನೋ
ದುವನು. ನಾಗಮ್ಮನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಳು.)

ನಾಗು.—ಅದೇನ್ಯಾಗ್ಗಾಣ್ಣ ? ಯಾರಿಂಧಂತು ? ಏನ್ನ
ಮಾಚಾರ ? ಯಾರು ಸತ್ತೂ ?

ಹಿರಿ.—ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕು ನಿನ್ಮಂತ್ರಗೃಹದ್ಯ. ಯಾರೂ ಸಾಯಿಲ್ಲ.
ನಮ್ಮುಟ್ಟುವಾವ ಬರಿದ್ದಾನೆ. ಋಷಿಪಂಚ್ಚೀಗೆ ಮಗ
ಳ್ಳ ಕಳ್ಳಕೊಡ್ಬೇಕಂತ... ಈಗಾ...

ನಾಗು.—ಗೊತ್ತು. ಮದ್ವೇಆಗೋವಾಗ್ಲೇ ಕಿರಿಚ್ಚೆ ; ಬಡು
ಕೊಂಡೆ. ನನ್ನಿಚ್ಚು ಕಿವಿಗ್ಡಾಕೊಂಡ ಕ್ರಿಮಿ ಒಂದಾ
ದ್ರೂಇದ್ದಿದ್ರೆ ನನ್ನಾಲ್ಗೆ ಸೇದ್ಬೋಗ್ಲಿ. ಈ ದೊಡ್ಡನು
ಪ್ಯರ ಸಹ್ವಾಸ ನಮಗ್ಬೇಡ... ಅವರ್ಮನೇ ಹುಡ್ಗೀರು
ನಮ್ಮನೇಲಿಟ್ಟವಾಡೋಕೆ ಯೋಗ್ಯವೇಹೊರ್ತು
ಗೃಹಕೃತ್ಯವಿಷಯಕ್ಕೆ ಏನೂ ಸಹಾಯ್ವಾಗಿರೋದಿ
ಲ್ಲಂತ... ಸರಿಆದ್ಬಾಯ್ತು ; ಈಗೇನ್ಮಾಡ್ಬೀಯಾ ?

ಹಿರಿ.—ಮಾಡೋದೇನಿದೆ ಬೇರೆ ? ಉದ್ಯಾಪ್ತೆ ನಾಡಿದ್ದಾಂ
ತಾನೆ ! ಈರಾತ್ರಿನೇಕಳಿಸ್ಬಿಟ್ಟೇಕು ! ಅಲ್ಲೆ ನಾಕೆ
ಪುಟ್ಟು ಪ್ಯಾಸ್ಸೇಸು ಮಾಡ್ಬೊಂಡು ತಿರಿಗಿ ಬಂದಾಗ
ಕೆಲ್ಲವಾಗೋದಕ್ಕೆ ಅವರ್ಮವನ ಶಿಫಾರ್ಸು ಬೇಕಾ
ದ್ರೂ ಬೇಕಾದೀತು. ಅವನ್ನೀಗ್ಕೊಣಕಿದ್ರಾದೀತೇ !
ಈರಾತ್ರಿಯೇ ಅವಳ್ಳ ಕರೊಂಡ್ಬೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟಾ.

ನಾಗು.—ಹೌದೂ... ಈಗ್ಮಾಧೂಹೆಂದ್ಬೀನ್ಮನೇಲಿಟ್ಟೊಂಡೇ
ನ್ಮಯೋಜ್ಜಾಣ್ಣ ? ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ರಿತ್ತಿ ನಮ್ಮೊಸ್ಸು ದಾಟಿ
ದಾರಭ್ಯ ನಮ್ಮನೇಲಿ ಏನಾದ್ರೂ ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಭವಿ
ಸ್ತಾನೇ ಇದೆ...(ರೋದಿಸುತ್ತಾ) ಆರಾಣೆ ಮನೆಗ್ಬಂದ
ಮೂರ್ತಿಂಗ್ಬಲ್ಲೇ ನನ್ನಂಂಡನ್ನನುಂಕೊಂಡ್ಬು. ನನ್ನೋ
..ತಲೆಸಾರ್ಸಿ,...ಗುಡ್ಬಿ,...ರಂಗೋಲೆಹಾಕಿ,...ಕೆಂ

ಮಣ್ಣೇರೆ ಉಡ್ಡಿ ಬಿಟ್ಟು... ಆವಳ್ಳೆಂಡನ್ನೋ ಪುಟ್ಟೋಳೇ
 ಕಿರೀಕಟ್ಟೆಗಳಾಡೋದು,... ಪರಿಚಾರಿಕೆ ಮಾಡೋದು,
 .. ಈ ಯೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದಿಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದಾಳೆ... ಅತ್ತಿಗೊಳ್ಳೋ...
 ನಾನ್ದೋಳಿದ್ದೊಂದೂ ಕಿವೀಗ್ವಾ ಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲ... ಪಾಪ!
 ಚಿಕ್ಕಡಿಗಿ ಅಂದಿಟ್ಟಾಳೆ. ಈಗೀಬಣ್ಣದ್ವೀಸಣಿಗೇ
 ನಿಟ್ಟೊಂಡೇನ್ಮಾಡೋದಣ್ಣಾ ?

ಹಿರಿ.—ಹೌದನ್ನಾಗೂ... ಆ ಕೆಲ್ವಕವರ್ವ ಧಡ್ಡನ್ನೆ ಅನ್ನಾಹಾ
 ಕೋದಲೆ ಅವನ್ನೆಂಡಿಗೂ ಯಾಕ್ವಾಕ್ವೇಕು ? ಇವ
 ಕ್ಷಮೆಗ್ವಂದ್ವಯೋಡ್ವ ಮಾಡೂ ವರದಕ್ಷೆ. ವರದ
 ಕ್ಷೆಪ್ರಯೋಡ್ವ ಪುಟ್ಟು ಕಾಲೇಜ್‌ಫೀಜು. ಇಲ್ವೀಸೋ
 ಬೀಸಣಿಗೆ ಅವರ ತೌರ್ಮನೇಲೇ ಬೀಸೊಳ್ಳಿ. ಇವಳನ್ನ
 ಪಾತೂಜೊತೇಲಿ ಕರೊಂಡ್ವೊಗಿ ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟಂದ್ವಿಡು.

ನಾಗು.—ಆಗ್ಲಣ್ಣ... ಈರೈಲ್ವೆಲ್ಲೇ ಹೊರಡ್ವೇನೆ.

[ಹೊರಡುವಳು.]

ಹಿರಿ.—(ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲಿರುವ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ
 ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿಂದ) ಲೇ ! ಈಗ್ವಾಕ್ವಿಗಿದೆ ?

ಭಾಗೀ.—(ದುರ್ಬಲಸ್ವರದಿಂದ) ಸ್ವಲ್ಪವಾಸೀಂತ್ಯಾಣತ್ತೆ.

ಹಿರಿ.—ಸ್ವಲ್ಪವಾಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪವಾಸೀಂತ ಎಂಟ್ಟಿತ್ತದಿನ್ನಿಂದ
 ಕಾಲ್ವಾಚೊಂಡು ಬಿದ್ದಿದ್ದೀಯಲ್ಲೇ !... ಈಗ್ವಿನ್ನ
 ಸೊಸೇರೂ ಹೊರಟ್ಟೋದ್ರು... ಕೆಲ್ವನಾಡೋರಾಳರು?
 ಈಗ ನಿನ್ನೀಹಾಳ ಕೂಸೊಡ್ವೊಳ್ಳೋರಾಳರು ?...

ಎನೇ?... ಕುಟುಂಬಾನೇ ಫಜೀತೀಗ್ತಂದಿಟ್ಟಿಟ್ಟಲ್ಲೇ!
 ...ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಾಗೂ... ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದೂ... ನಾಗೂ
 ಬರೋವರೂ ದ್ರೂ... ತಕ್ಕಟ್ಟೇ... ಕೆಲವನಾಡ್ತಿರು...
 ವೈಗೂ ಒಳ್ಳೇದು... ಊಂ?... ಉಂ... ನಾನು ಹಿಂದಿ
 ನೋಣೇಲಿ ಮಲಕ್ಕೊಳ್ತೇನೆ... ಆಷ್ಟೊತ್ತೇ ಎಬ್ಬಿಸಿ
 ಬಿಡು... (ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತಾ) ಎನು ಛಳಿ
 ಯೋ ಹಾಳು! ಲೇ! ಆಕೋಣೇಲೈಚ್ಚಗಿದೆಯೇನೆ?

ಭಾಗೀ.— ಹೂಂ.

ಹಿರಿ.— ಹಾಗಾದ್ರೇ ಆ ಬೂರ್ನೀಸಿಲ್ದಾಕು. [ಭಾಗೀರಥ
 ಮ್ಮನು ತಾನು ಹೊದ್ದಿದ್ದ ಬೂರ್ನೀಸನ್ನು ಕೊಡುವಳು;
 ಹಿರಿಯಣ್ಣಯ್ಯನು ಅದನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಆಕಳಿಸಿ
 ಬಾಯಿಗೆ ಚಿಟಿಕೆಹಾಕುತ್ತಾ...“ ರಾಘವಾ ”! ಯನ್ನು
 ತ್ತಾ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು.]

[ಒಳಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ನಾಗೂ, ಸಾತೂ, ಪಾತೂ
 ಬಂದು ಬೀದೀಬಾಗಲಬಳಿ ನಿಲ್ಲುವರು. ನಾಗು
 ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದ ಮಡಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ,
 ಕೈಯಲ್ಲಿಂದು ಚಿಕ್ಕಬುಟ್ಟಿಯ ಗಂಟನ್ನೂ ಹಿಡಿದಿರು
 ವಳು. ಸಾತುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗಂಟಿ
 ರುಪುದು. ಪಾತುವು ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿರುವಳು. ಸಾತು
 ಪಾತುವಿಬ್ಬರೂ ಭಾಗೀರಥಮ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ
 ಆಕೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ...]

ಸಾತು } :—ಅಮ್ಮಾ ನಾವು ಹೋಗಿಟ್ಟಿರೋವೆ.
ಸಾತು }

ಭಾಗೀ.—ಅಯ್ಯೋ! ಹಣೇಗೆ ಕುಂಕುಮಾ ಇಟ್ಟುಳ್ಳೋದಕ್ಕೆ ಕೂಡಾ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಲ್ಲ...(ನಾಗಮ್ಮನು ಕೋಪದಿಂದ ಚಮಕಿತಳಾಗುವಳು. ಭಾಗೀರಥಮ್ಮನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು) ಸಾತೂ! ಭರಣೀತಕ್ಕೊಂಬಾ ಮಗೂ. (ಸಾತುವು ಕುಂಕುಮದ ಭರಣಿಯನ್ನು ತರಲು ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಳು.) ಸಾತೂ! ನಿಮ್ಮಮ್ಮನ ಕೇಳೋಂತ ಹೇಳು...ನನ್ನ ಮೈತಕ್ಕಟ್ಟಿಗಿದೇಅನ್ನು. ನಾನು ಬಹಳ ಕಾಯ್ದೋಂತ ಹೇಳಿ ಹೆದರಿಸ್ಬೇಡ. (ಸಾತುವು ಕುಂಕುಮದ ಭರಣಿಯನ್ನು ತರುವಳು) ಇಬ್ಬರೂ ಈಮನೆ ಗೋಳಾಟ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡ್ಮೆಯಾಗೋವರೆಗೂ ಎಂಟುತ್ತುದಿನ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ನಿದಾನವಾಗಿ ತಿರುಗ್ಬಂದು ಸೇರಿ. (ಭಾಗೀರಥಮ್ಮನು ಸೊಸೆಯರಿಗೆ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಲು, ಸೊಸೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಆಕೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ) ತಾಲೀ ಕಟ್ಟೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿರಿ.

ನಾಗು.—(ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನು) 'ತಾಲೀಕಟ್ಟೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿರಿ' ಅದೇನು ಸುಖವೋ ನಾನೈರಕಾಣೆ.

ಭಾಗೀ.—(ನಾಗಮ್ಮನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ) ಹೋಗ್ಬತ್ತೀರಾ?

ನಾಗು.—ಬರೋನೆ ಬರೋನೆ...(ಆತ್ಮ) ಅದಕ್ಕೇನೂಭಯವಿಲ್ಲ. ತಿರುಗ್ಬಂದೇಬರೋನೆ...(ಸಾತುವನ್ನು ನೋಡಿ) ನಿನ್ನಂಟಿಲ್ಲೇ?

ಪಾತು.—ನನ್ನ ಟ್ರಂಕೂ, ಹಾಸಿಗೆ, ಒಳಗಿದೆ.

ನಾಗು.—(ಪಾತುವಿನ ಸ್ವರವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ) ಟ್ರಂಕೂ
ಹಾಸಿಗೆ... ಈ ದೊರಸಾನಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೊರಟ್ರೆ ಕೈ
ಯಲ್ಲಿ ಗಂಟಿದ್ರೆ ಔವಾನವೇನೋ! ಈಗ ನಿನ್ನ ಟ್ರಂಕು
ಹಾಸಿಗೆ ಹೊತ್ತೊಂಡೋಗೋರಾರ್ಯರು? ನಾನೂಂತ
ತಿಳೊಂಡಿದ್ದೀಯೇನೇ?

ಪಾತು.—ಕೂಲೀಗೋಳಕಲ್ಲಿದೆ.

ನಾಗು.—ಓಹೋ! ಕೂಲೀಬೇರೆ ನಿನ್ಯೋಗ್ಯತ್ನೆ! ಕೂಲೀಗೆ
ದುಡೊಡೋರಾರ್ಯರು?

ಪಾತು.—ದುಡ್ಡು ನನ್ನತ್ತಿದೆ.

ನಾಗು.—ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ನೀನು!...ನಿನ್ನತ್ತ ಎಲ್ಲಾ ಇದೆ
ಗೊತ್ತು. ಮಾನ್ಯರಾದ್ಯದೇಮಟ್ಟೆಲ್ಲಾ. [ಕೂಲಿಯೊ
ಬ್ಬನು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪಾತುವಿನ ಟ್ರಂಕನ್ನೂ, ಹಾಸಿ
ಯನ್ನೂ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೊರಡುವನು]...ರೈಲೆ
ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಜೋಡ್ಡುದ್ರೆ ಸಾರೋಟೀನಾದ್ರೂ ತರ್ರಿ
ದ್ದೀಯೋ?...ನಡಿ. [ಮೊದಲು ಕೂಲಿಯಾಳೂ,
ಅನಂತರ ಸಾತೂ, ಪಾತೂ, ಹಿಂದೆ ನಾಗಮ್ಮನೂ
ಹೋಗುತ್ತಾ...] ನಡಿ...ನಿನ್ನಿಟ್ಟುಧೇನೆ ! ತೌವರ್
ನೇಂದ್ತಿರುಗ್ಬಾ ತೋರಿಸ್ತೇನೆ.

[ಭಾಗೀರಥಮ್ಮ ಆಕಳಿಸುತ್ತಾ ನಿಡ್ಡೆಹೋಗುವಳು.

ಪ್ರವೇಶ:—ಮಾಧು—ತಾಯಿಯಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನಿದ್ರಿ

ಸುಪುರದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಔಷಧಸೀನೆಯನ್ನೂ ಗಾಜಿನ ಬಟ್ಟಲನ್ನೂ ತನ್ನ ಮೇಜಿನಬಳಿ ತಂದಿಟ್ಟು, ಹಜಾರದ ದೀಪವನ್ನೂ ಪುಟ್ಟುವಿನ ಮೇಜಿನ ದೀಪವನ್ನೂ ತಗ್ಗಿಸಿ, ಷರ್ಟನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾ ಹರಕಲು ಚಾಪೆಯನ್ನು ಹಾಸಿ...ಧಾವಳಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ...]

ನಾಥು.—ನನ್ನಾವು?...ಓಹೋ...ಮರ್ದಿ...ಫೆಯಿ (Fail) ಲಾದದ್ದಕ್ಕಜಾ ! (ಷರ್ಟನ್ನೂ ಕೋಟನ್ನೂ ಪುನಃ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವನು—ಚಾಪೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗುವಾಗ ದಿಂಬಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ತಲೆಯು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಡಿಯುತ್ತಲೆ... ಮುಗುಳುನಗೆಯೊಡನೆ...) ಸಜಾಜ್ಜೊತೇಲಿ ಕಠಿಣ ಸಜಾನೂನೆ?...ಸುಳ್ಳೇಳ್ಬೋದು...ಕದೀಬಹುದು... ಆದ್ರೆ...ಪ್ಲಾಸಾಗದ್ವಾಪಮಟ್ಟಿಕ್ಕುಟ್ಟೋಬಾರ್ದು ! [ಘಾಳಿಇಲ್ಲದ ಪುಟ್‌ಬಾಲ್‌ನೊಂದನ್ನು (Foot-ball) ದಿಂಬಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಲಗುವನು ... ಪುಟ್ಟುವು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತನ್ನ ದೀಪವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಸಿಕೊಂಡು, ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದಲಾರಂಭಿಸುತ್ತಲೆ...]

ನಾಥು.—ಪುಟ್ಟೋ...ಮನಸ್ಸಲ್ಲೇ ಓದೋ... ಕೂಸು ಅಮ್ಮ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಾರು !

ಪುಟ್ಟು.—(ತಾತ್ಪರದಿಂದ) ನಾಥೂ !...ನನ್ನಿದ್ಯೆಹೆಚ್ಚೋ ಕೂಸಿನ ನಿದ್ರೆಹೆಚ್ಚೋ ?

ನಾಥು.—(ಕೆಣಕಿದ ಸರ್ಪದಂತೆ...ರೋಷದಿಂದ ತಲೆಯ ನ್ನೇತ್ತಿ) ನಿನ್ನಿದ್ಯವೇ !...ನಿನ್ನೇಮಾಡೋ ಕೂಸನ್ನೂ , ಜ್ವರದಿಂದ ನರಳೋತಾಯನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸೋ ನಿನ್ನಿದ್ಯೆಗೆ ಬೆಂಕೀಹಾಕು ! ನೀನು ಪ್ಯಾಸ್ಮಾಡಿ ಕಡಿಡಿಲ್ಯಾರ್ಗೇನಾ ಗ್ಬೇಕು ?

ಪುಟ್ಟು.—ಏನಾಗ್ಬೇಕೆ ? ನಾನಪ್ಪೈಸ್ಮಾಡಿ High position (ಹೈ ಪೊಸಿಷನ್) ಗೆ ಬಂದ್ರೆ ನಮ್ಮ family (ಫ್ಯಾಮಿಲಿ) ಗೆ ಬರೋ Credit (ಕ್ರೆಡಿಟ್) ಸಾಲದೇ?

ನಾಥು.—High... position (ಹೈ ಪೊಸಿಷನ್) ಗೆ ಬಂದ್ರೆ ! ನಮ್ಮಾಗತ್ತೆಗೆ ಮಿಸೆ ಬಂದ್ರೆ !...ಚಿಕ್ಕ ಪ್ಪಾಂತ ಕೂಗ್ಬಹುದು !...ಅಲ್ಲಾ ಪುಟ್ಟು ! ನನಗಿಂತ ಘಟ್ಟಿಗಾ...ದೊಡ್ಡೋನು ನೀನು...ಅಪ್ಪತ್ರಾ ಸಾಯ್ಲಿ ತಿಥೀಗೆ ವಡೆ ಸಿಕ್ಕೀತು ಅನ್ನೋಹಾಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಯಾವವಿಧದಲ್ಲೂ ಸಹಾಯ್ಯಾಗಿಲ್ಲೆ ನಿನ್ನೆಲ್ಲವುಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀನ್ನೋಡ್ಡೊಳ್ತೀಯಲ್ಲಾ...ಇದೇನೆ ನಿನ್ನಿದ್ಯಾ ?... ನೀನಗ್ಬಲ್ಲಿರೋದು !... ಮನ್ನೆ ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದ್ದು ಜ್ಞಾಪ್ಪುವಿಲ್ವೆ ? ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸೋಕೆ ನಾವು ದೇವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ್ಬಾಡ್ಗೆ ಏನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಜನರಿಗೆ ಉಪಯೋಗ...

ಪುಟ್ಟು.—(ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪದಿಂದ ತಲೆಯಬಳಿ ಇದ್ದ ದೀಪವನ್ನು ಥಟ್ಟನೆ ಆರಿಸಿ) ಸಾಕ್ಷಾಕು ನಿನ್ನ Curtain

lecture (ಕರ್ತೃ ಲೆಕ್ಚರ್). ನನಗೆ ನಿಜವೆಂಬುದು.
(ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಮಲಗುವನು. ಮಾಧುವು
ಮೆಲ್ಲನೆ ನಗುವನು. ಈ ಸದ್ದಿನಿಂದ ಭಾಗೀರಥಮ್ಮ
ನು ಎದ್ದು...)

ಭಾಗೀ.—ಮಾಧೂ !... ಇನ್ನೂ ಎದ್ದಿದ್ದೀಯಾ ಮಗೂ ?...
ಯಾಕೆಂದೇ ಬಂದಿಲ್ಲೇ ?

ಮಾಧು.—ಡಾಕ್ಟರ್ ಹತ್ತೊಂದೊಂಟಿಹೊಕ್ಕಿ ಒಂದೊಂ
ಸ್ (Dose) ಔಷ್ಧ ನಿನಗೆ ಕೊಡಬೇಕಂತ ಹೇಳಿ
ದ್ದಾರೆ... ಅಗೋ ಕಛೇರೀಲೀಗ್ತಾನೆ ಹತ್ತೊಡೀತಾ
ಇದೆ [ಎದ್ದು ಸೀಸೆಯಲ್ಲಿ ಔಷಧವನ್ನು ಗಾಜಿನಪಾತ್ರೆಗೆ
ಬಗ್ಗಿಸಿ ತಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು...] ಇದ್ದುಡಿಬಿಟ್ಟು ಮಲ
ಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಭಾಗೀ.—[ಮಾಧು ಹೇಳಿದಂತೆ ಔಷಧವನ್ನು ಕುಡಿದು ;
ಅನಂತರ ಮಾಧುವಿನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು...]
ಮಗೂ ! ನಿನಗೇನಾದ್ರೂ ಪ್ಯಾಸ್ಸಿಸಾಯ್ತೇ ?

ಮಾಧು.—(ತಾಯಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಸವರುತ್ತಾ) ಇಲ್ಲ
ಮಾ ಆದರೇನು ? ಆಗಿದ್ದೇನು ? ಪುಟ್ಟು ನನ್ನ
ಸೇರಿಸಿ ಪ್ಯಾಸ್ಸಿಸಾಡ್ಡಿದ್ದಾನೆ.—ನಿನ್ನೇ ಚನ್ನಾಗಿದ್ದೆ
ನನಗೆ ಸಾಕಮ್ಮ... ನೀನೋಚನೆ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಮ್ಮ
...ಫೇಲಾದ್ರೆ ಮನೇಲಿಷ್ಟುಗಲಭೆ ಗೋಳಾಟ ಆಗುತ್ತೆ
ಅಂತ ಮೊದ್ದೇ ನನಗೊತ್ತಿದ್ದಿದ್ರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಚನ್ನಾಗೋದಿ
ಪ್ಯಾಸ್ಸಿಸಾಡ್ಡಿದೆ. ಭಯಪಡಬೇಡಮ್ಮ. ಈವರ್ಷ

ಹೇಗಾದ್ರೂವಾಡಿ...ನಿನ್ನಂತೋಷಕಲ್ಯಾದ್ರೂ ಪಾಪ್ಯ
ಸ್ಮಾಡ್ಭಿಡ್ತೇನಮ್ಮ.

ಭಾಗೀ.—(ಮಾಧುವಿನ ತಲೆಯನ್ನು ಸವರುತ್ತಾ) ಏನೋ
ಪ್ಪ... ಪಾಪ್ಯಸೋಗೀಸೋ... ಆಯುಷ್ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ
ನೀವೆಲ್ಲಾ ಸುಖವಾಗಿರೋದ್ದು ನನ್ನಣ್ಣುಂಬಾನೋಡ್ತಿದ್ರೆ
ನನಗದೇ ಸಂತೋಷ. ಹೋಗ್ತುಲಕ್ಕೋ ಕಂದ...

[ಅನಂತರ ಮಾಧುವು ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಗೆ ಒಂದು
ಮಲಗುವನು.]

[ಸರದಿಯು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬೀಳುವುದು— ಅನಂತರ
ಏಳುವುದು]

ಪುಟ್ಟು.—(ಹಾಸಿಗೆಲೆದ್ದುಕುಳಿತು...ಘಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮೂಸಿ
ನೋಡಿ) ಇದೇನಿದೂ...ವಾಸ್ತೇ! (ಘಟಕನಿ—ಅತಿ
ಭೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹಿತ್ತಲಬಾಗಿ
ಲಕಡೆ ತಿರುಗಿಸಿ...ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದೆದ್ದು) ಬೆಂಕಿ!...ಅಯ್ಯ
ಯ್ಯೋ! [ದಿಗ್ಭ್ರಂತನಾಗಿ ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು
ಬಾಚಿಕೊಂಡು ಬೀದೀಬಾಗಲಿಂದ ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ]

ಮಾಧು.—(ನಿದ್ರಾಭಂಗಿತನಾಗಿ ಎದ್ದು...ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು
ಜ್ವತ್ತಾ...) ಬೆಂಕಿ? ಯಾರಂದದ್ದು?...ಸ್ವಪ್ನವೆ?...
ಬೆಂಕಿ? (ಸುತ್ತಲೂ ಮೂಸುತ್ತಾಹಿತ್ತಲುಬಾಗಿಲಹತ್ತರ
ಬಂದು ನೋಡಿ) ಅಯ್ಯೋ ಹೌದೇ!!...ಬೆಂಕಿಬಿದ್ದಿಥೆ.
(ಆತುರದಿಂದೆದ್ದು) ಬೆಂಕಿ!...ಅಮ್ಮಾ!...ಕೂಸು!...
(...ಒಳಹೊಕ್ಕು) ಅಮ್ಮಾ...ಹೆದರ್ರೇಡಾ...ಮನೆಗೆ

ಬೆಂಕಿಬಿದ್ದಿದೆ... ಕೂಸಿನ್ನಕ್ಕೆ !... (ತಾಯಿಯನ್ನೂ ,
ಕೂಸನ್ನೂ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕರತಂದು) ಹೆದ್ರ
ರೈಡಮ್ಮಾ... ಮನೆ ಹಿಂಧಡೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಿರೋದು...
ಕೂಕ್ಕೋಬೇಡ... ಧೈರ್ಯವಾಗಿರು... ನಂಜೋತೇಲ್ಬಾ...

ಭಾಗೀ. — ಅಯ್ಯೋ... ನಿಮ್ಮಂದೆ ಎಲ್ಲಿಮಗೂ !...

ಮಾಧು. — ಎಲ್ಲೆಲಗಿದ್ದಾನಮ್ಮಾ ?

ಭಾಗೀ. — ಹಿಂದಿನ ಕೋಣೇಲಿ... ಈಗೇನ್ನತಿ !...

ಮಾಧು. — ಹೆದರ್ಬೇಡಮ್ಮಾ... ನೀನಿಲ್ಲಿಂದ ಕದಲ್ಬೇಡ.
(ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ) ಅಪ್ಪಾ ! ಏಳು ಏಳು ! ಮನೆಗೆ
ಬೆಂಕಿಬಿದ್ದಿದೆ !

ಹಿರಿ. — (ಒಳಗಿನಿಂದ) ಅಯ್ಯೋ ದೇವ್ರೇ !...

ಮಾಧು. — ಕಿರಿಚ್ಚೇಡಪ್ಪಾ... ನಂಜೋತೇಲಿಬಾ...

[ಮಾಧುವು ತಂದೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೊರ
ತರುವನು.... ಹೊಗೆಯು ಹಿತ್ತಲಬಾಗಿಲಿಂದ ಹೊರ
ಪಡುವುದು.]

ಭಾಗೀ. — (ಚೇತ್ತಾರಮಾಡುವಳು.)

ಮಾಧು. — ಹೆದರ್ಬೇಡಮ್ಮಾ... ಅಪ್ಪ ಬಂದ...

ಹಿರಿ. — ಅಯ್ಯೋ ! ಪುಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ? ಪುಟ್ಟು ! (ಮಾಧುವ
ನ್ನು ನೋಡಿ) ಅಯ್ಯೋ ಪಿಶಾಚಿ ! ಪುಟ್ಟು ಒಳಗೆ
ಸಿಕ್ಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಕಂಭದಹಾಗೆ ನಿಂತೊಂಡಿದ್ದೀ
ಯಲ್ಲೋ ಸಾಸಿ !

ನಾಥು.—(ಬೆಂಕಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಡಲು, ಕ್ಷಣವಾತ್ರ
ಹಿಂಜರಿದು ತಾಯಿಯನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ...)
ಅಮ್ಮ... ಹೊರಗೊಡ್ಡು... ಕೂಸಿಗೊಡ್ಡು ! (ಒಳಕ್ಕೆ
ನುಗ್ಗುವನು.)...(ಒಳಗಿಂದ) ಪುಟ್ಟೋ ! ಪುಟ್ಟೋ !
ಮನೇಲಿ ಬೆಂಕಿಕಾಣೋ !... ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೋ !...
ಅಯ್ಯೋ !...

ಹಿರಿ.—(ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ನೂಕುತ್ತಾ) ಹೋಗೇನೇ!
ಹೋಗಿ ಹೊರಗೆ...

[ಭಾಗೀರಥವ್ಯಾಹೊರಡುವಳು.]

ನಾಥು.—(ಒಳಗಿಂದ) ಮೈಸುಡ್ಡಿಧೆಯಲ್ಲಾ ! (ಕಿಟಕಿ
ಯಿಂದ) ಅಮ್ಮಾ ! ಪುಟ್ಟು ಇಲ್ಲಲ್ಲಾ !... ಪುಟ್ಟೋ !
(ಧ್ವನಿಯು ಕ್ರಮೇಣ ಕುಂದುತ್ತಾ ಬರುವುದು.)

ಭಾಗೀ.—(ಪುನಃ ಆತುರದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಹಯ್ಯೋ !
ಜಗ್ಲೇಮೇಲೆ ಕೂತಿಧಾಃನೇಂದ್ರೆ ಪುಟ್ಟು ! ಮಾಧೂ
ನ್ನರೇಂದ್ರೆ !

ಹಿರಿ.—ಪುಟ್ಟು ಇಧಾನ್ಯೇ ? ಹೊರಗೆ ?... ಪುಟ್ಟೋ ! ಪುಟ್ಟೋ !

[ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ—ಬೀದೀಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ]

ಭಾಗೀ.—ಮಾಧೂ ! ತಿರಿಗಿಬಾ ! ತಿರಿಗ್ಬಾ !... ಪುಟ್ಟೋ
ಇಲ್ಲೇ ಇದಾನೆ. ಅಯ್ಯೋ ! ಇದೇನ್ನದ್ದಲಾ ? (ಜನಗಳ
ಗದ್ದಲವು ಕೇಳಬರುವುದು.)

(ಪ್ರವೇಶ—ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಯೂ, ನೆರೆಹೊರೆಯವರೂ)

ರಾನಾ.—ಮಿಕ್ಕೋರೆಲ್ಲಾ... ಭದ್ರವೆ ?

ಭಾಗೀ.—ಹಯ್ಯೋ !... ಮಾಧೂ !...

ರಾನಾ.—ಹೆದರ್ದೇಡಿಯಮ್ಮಾ... ಎತ್ತೊಂಡ್ಬರ್ತಿ ಧಾರೆ !

[ಪ್ರವೇಶ : —ಮೂರ್ಛಿತನಾದ ಮಾಧುವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕೈದುಮಂದಿ...; ಹಿರಿಯಣ್ಣೆಯ್ಯನೂ ಪುಟ್ಟವೂ ಬೀದಿಬಾಗಲಿನಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.]

ಎಲ್ಲರೂ:—ನಿಮ್ಮಡಗನ ಧೈರ್ಯ ಎಷ್ಟೊಂತ ಹೇಳೋಣ ಸ್ವಾಮಿ !... ಅವನೊಬ್ಬನಿಲ್ಲಿದ್ದೆ ನಿನ್ನಕ್ಕಿಟ್ಟೆಂಬಾನೇ ಪಡ್ಡಾ ಆಗ್ತಿತ್ತಲ್ಲ !... [ಮಾಧುವನ್ನು ತಾಯಿಯ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸುವರು. ಭಾಗೀರಥಮ್ಮ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಬೀಸುವಳು.]

ರಾನಾ.—ಸ್ವಾಮಿ... ಹಿರಿಯಣ್ಣೆಯೋರೇ... ಈಗಲ್ಲದ್ರೂ ನೋಡಿದ್ರಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ?... ಪ್ಯಾಸಾದ್ರೇನು !... ಆಗ್ಗಿದ್ರೇನು !... ಟೊಳ್ಳು ಟೊಳ್ಳೇ !... ಗಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿಯೇ !

[ಪರದೆಯು ಬೀಳುವುದು.]

ಉತ್ತರ ರಂಗ.

[ಪ್ರವೇಶ ಗುಂಡೂರಾಯ]

ಗುಂಡೂ.—ಸಭಿಕರಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪ್ತೆ. ತಾವುಗೈಲ್ಲಾ ಹೊಸ್ತು
ನೂನೆಯಾಗಿ ಬರ್ದ ಈ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯತ್ನಾನ...
ನಿಮಗನಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ...ಕದಲ್ದ್ದಿಗೆ ಕೂಡ್ನಿ
ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮಾಪ್ತೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ತೀನು. ಈ ನಾಟಕ
ಲ್ಲಿ ಚಾತುರ್ಯ ಚಮತ್ಕಾರಗ್ಗು... ರಾಗೀಕಾಳಷ್ಟೂ
ಇಲ್ಲಾಂತೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ತೀನು. ಆದ್ರೂನೂವೆ, ಒಂದ್ವಿಷಯ
ಮಟ್ಟಿ ಜನಿವಾರ ಹಿಡ್ತೊಂಡು ಸ್ಥಾಪಿಸ್ತೇ ಸ್ಥಾಪಿ
ಸ್ತೇನು...ಇದರಲ್ಲಿ ಬರೋ ಜನಗಳು, ಅವರ ಸುಖ
ದುಃಖಗಳು, ಅವರಾಡೋ ಮಾತುಗಳು, ಇವೆಲ್ಲಾ
ಎಳೆಷ್ಟೂ ಹೆಚ್ಚುಕಡ್ಡಿಮಾಡ್ಡಿ ತದ್ರೂಪಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿ
ಸಿದೇನು. ಈ ನಾಟಕಲ್ಲಿ ಎಗ್ಗಾಜಿರೇರ್ಷ (Exag
geration) ಅಂತಂತಾರಲ್ಲ ಅದರ ವಾಸನೆಯೇ
ಸುತರಾಂ ಇಲ್ಲ. ವಿವರಿಸ್ತೇನು ಲಾಲಿಸ್ಪೇಕು...
ಮಸ್ತಾ...ತಮ್ಮಗ್ಲೊಂದ್ವೇಳೆ ಹಿರಣ್ಯಯ್ಯ ಫೇಲಾದ್ಡ
ಗನಿಗೆ ಕೊಡೋ ಕಷ್ಟಗ್ಲೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ,...ಹೆತ್ತತಂದೆ
ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಹೊಟ್ಟೇಲ್ಲುಟ್ಟಿದ್ಡಗನ್ನ ಹಿಂಸಿಸೋದು
ಸಹಜ್ವಲ್ಲಾಅಂತ ಒಂದ್ವೇಳೆ ತೋಚ್ಚುಹುದು...ಮಗ
ಫೇಲಾದ್ಡಕ್ಕೆ ಅವನಿಗ್ಗಿಂಬು-ಧಾವಳಿ, ಸಾರೂಆನ್ನ
ಕ್ತುಪ್ಪ, ನೊಸರು ಇವುಗ್ಲೆಲ್ಲಾ ತಸ್ಸಿದ್ರೂನೂವೇ

ನನಗೆ ತಿಳಿದುದುಮಂದಿ ತಂದೆಗ್ಗು ಫೇಲಾದ್ಮಕ್ಕಳಿ
 ಗ್ಯಾಡೋ ಪೂಜೇನ ತಮ್ಮಗಳಿಗೆ ವಿವರಿಸ್ತೇಅಂದ್ರೇ...
 ಈ ಹಿರಿಯಣ್ಣಯ್ಯನು ಪಾಕ ಇಳಿಸಿದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಿ
 ಯಂತ್ರೇ ಕೂಗ್ಬಿಡ್ತೀರಿ; ಸಂದೇಹಪಡಬೇಡಿ. ದೃಷ್ಟಾಂ
 ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೇಳ್ತೀನು...ಲಾಲಿಸ್ತೇಕು...ಹೆಸರುಗ್ಗು ಹೇಳಿದ್ರೆ
 ಜಗ್ಗು-ತಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಲಿಷ್ಟ-ಕೂತ್ಯೊಂಡಿದ್ದೇ ನೋಡಿ
 ಆಸ್ಪತ್ರೇಲಿ...ರಿಜಲ್ಟು (Results) ಬಂದರ್ಥಫಂ
 ಟೇ ಕೂಡಾಇಲ್ಲ...ಹೊತ್ಯೊಂಬಂದು ಹುಡಗನ್ನು...
 ಕೆಳಗಿಳಿಸುತ್ತಾನಾವೆ...ಆಡಾಕ್ಪು ಅಂಗಿಬಿಚ್ಚ...ಬಾ
 ತ್ಯೊಂಡಿದ್ದು ನೋಡಿ...ಬಾಚುಂಡೆಗ್ಗು—ವಿನಾಯ್ಕಂ
 ಚೌತಿ...ಸಂಕ್ರಾಂತಿ...ಎಡೂರ್ ವಕ್ರಿಸೊಲ್ಕಂಡಹಾಗೆ—
 ಕಡ್ಬು...ಕಬ್ಬು...ಕಬ್ಬು...ಕಡ್ಬು...ವೈಲೆಲ್ಲಿನೋಡಿ
 ದ್ರಾವೆ. ಎಡೂರ್ಸೀಸೆ ಕಾರ್ಬಾಲಿಕ್ಕಣ್ಣೆ....ಅರ್ಧಪಿಂಡೆ
 ಹತ್ತಿ...ಆಸ್ಪತ್ರೇಗೆ ಖರ್ಚು!...ಈ ಷೋಡಶೋಪಚಾ
 ರಗೈಲ್ಲ...ಆಮಗೂ ಗ್ಯಾಕೇಂತ ಕೇಳ್ತೀರೋ...ಅದೆಂ
 ಥಾದ್ದು?...ಆಲೆಖ್ಚು ..ವ್ಯಾಟೆಕ್ಸಂತಂತಾರಲ್ಲ ..ಅದರಲ್ಲಿ
 ಒಂದು ಮಾರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಹೋಯ್ತಂತೆ...ಹಯ್ಯೋ! ಫೇಲು
 ಅಂತ ತಿಳೀತಲ್ಲನೂವೇ ಮನೇಲ್ಚವ್ವಾ ಎಗ್ರಿಸ್ತಾರಂ
 ಬೋ ಭಯದಿಂದ ಭಾವೀಲ್ವಿದ್ದು ಸತ್ತಿದಾರಂದ್ರೇ...
 ಎಷ್ಟೋಮಂದಿ ಹುಡುಗ್ಗು !...ಹಿರಿಯಣ್ಣಯ್ಯ ಕರು
 ಣಾನಿಧಿ!...

ಈನಾಟ್ಟು ಪುರುನಾಗೋಕ್ತುಂಚೆ...ನಮ್ಮಂಡಕ್ಕು
 ಸುಬ್ಬಾಚಾರ್ರಹತ್ರ ಇದ್ದಾಟ್ಟವೇಅಲ್ಲ...ಇದು ಲೆಕ್ಕು

ಅಂತ ನನ್ನಟ್ಟು, ನಾನು ಹೇಳಿರುವಾಗ ತಾವುಗೈಲ್ಲಾ
 ಇಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ನಾನು ಗಮನಿಸಿಲ್ಲ ಗುಟ್ಟು ಹೊರಕ್ಕೆ
 ಬಿದ್ದಮೇಲೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟೊಂಡೇನ್ಮಯೋಜ್ಜು ? ಇದು
 ಲೆಕ್ಕಾಂತ ಒಪ್ಪೊಂಬಿಡ್ಡೇನು. ಆದ್ರೆ ಲೆಕ್ಕರಿಗೀವೇ
 ಷಾಹಾಕಿ ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲರಿಕ್ಕುದ್ದೇಶವೇನೂ ಅಂ
 ತ್ಯೇಳ್ದೇರೋ?... ತಸ್ಪೀಲಾಗಿ ವಿವರಿಸ್ತೇನೂ... ಕ್ಷಮಿಸಿ
 ಲಾಲಿಸ್ಪೇಕು. ಈಲೆಕ್ಕು ..ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ್ವಿಷಯ
 ದ್ದು...ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ರಮಕ್ಕೂ, ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜ್ಜು
 ಗಳು, ಮಹಿಮೆಗಳು, ಇವುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನಂಗೆ ಬಹು
 ಪರಿಶ್ರಮವುಂಟು. ಅದ್ರಲ್ಲೂ ಈಗ ನಮ್ಮೇಶ್ವರಲ್ಲಿ
 ಇಂಗ್ಲೀಷು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ರಮಾಂತೈಸರಿಟ್ಟೊಂಡು
 ಜರಿಗಿಸ್ತಾ ಇದ್ದೇವಲ್ಲಾ... ಆಕ್ರಮಾನ ಹೋಳೋಳಾಗಿ
 ಹೆಚ್ಚಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯ್ತಾ ಕಿಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಜಾಡೀಪಕ್ದಲ್ಲಿ
 ಟ್ಟೊಂಡೇ ಮಾತಾಡ್ತಿದೇನು ! ಈಗಿನಾಲ್ದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನೆ
 ಗ್ಗಲ್ಲಿ ಗಂಡ್ರಗೂ ಹುಟ್ಟುತ್ಲಾನೂವೇ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ
 ಜಪ ಒಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಬಿಡ್ಡೇವು... ಮುಂ... ದ...
 ಕ್ಕ... ರ್ಬೇ... ಕು... ಮುಂದಕ್ಕರ್ಬೇಕೂಅಂತ... ಮುಂ
 ದಕ್ಕರ್ಬೇಕೂಅಂದ್ರೇನೋ ದೇವರ್ಬೇ ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳಕು. ಆ
 ಮಗನ್ನೋ ಲ ವಯಸ್ಸಾಗೋವರಿಗೂನೂ ಈಜಪ್ಪಲ್ಲಿ
 ಅದ್ದೀ ಅದ್ದೀ ನೆನಸಿ, ಓದಿ ಪ್ಯಾಸ್ಮಾಡೋಕೆ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ
 ಸಾಗಿಬಿಡ್ಡೇವು ... ಸ್ಕೂಲ್ನಲ್ಲಿ ... ನಮ್ಮುಡುಗರು
 ಓದೋದೇನು?... ಪ್ಯಾಸ್ಮಾಡೋದಂದ್ರೇನು ?... ಇವು
 ಗಳೆಲ್ಲಾ ತಸ್ಪೀಲಾಗಿ ವಿವರಿಸ್ತೇನು ಲಾಲಿಸ್ಪೇಕು...

ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಮೇಸ್ತ್ರಗಳು—(ಆತ್ಮಗತಂ) ಸರ್ವ
 ಜ್ಞರು! ಲೇವಡೀಗೇ ಲಾಯಕ್ಪ!—(ಪ್ರಕಾಶಂ) ಚೀನಾ
 ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆ! ಜಾರ್ಜಿಯಾದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ! ಸೈಬೀರಿ
 ಯಾದ ಸಸ್ಯಾದಿಗಳು! ಅಬ್ಸೀನಿಯಾದ ಆಭರಣಗಳು!
 ... ಇವೇ ಮುಂತಾದ, ನವ್ವನಗಳಿಗೆ ಖುದ್ದು ಉಪ
 ಯೋಗವಾಗುವ ವಿಷಯಗಳ್ಳ ವರ್ಷದ ಹನ್ನೆರಡ್ಡಿಂಗಳಲ್ಲಿ
 ಹನ್ನೊಂದುತಿಂಗ್ಕು ಜಜ್ಜೀ, ಜಜ್ಜೀ, ತುರುಕಿ... ಈ
 ಅನೋಘವಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟಿ
 ಧೆಯೋ ಇಲ್ವೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಹುಟ್ಟಿ ಅದು ಪರಿಹಾರವ್ವಾ
 ಗೋದಕ್ಕೆ ಪರಿಕ್ಷೇಅಂತಿಡ್ತಾರೆ ಹನ್ನೆರಡ್ಡಿತಿಂಗ್ಕುಲ್ಲಿ!
 ...ಡಿಸ್ಸೆಂಬ್ರುತಿಂಗ್ಕು ... ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೊ... ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದ
 ಕ್ಕೋ ಬೀಳುತ್ತೆ ಪರಿಕ್ಷೆ!...ಪರಿಕ್ಷೆದಿನ ಮನೇಲಿ ಗಲ
 ಭಿಯೋ ಗಲಭೆ!...ನೆರೆಹೊರೆಯೋರೆಲ್ಲಾ ಮನೇಲಿ
 ಉದ್ಯಾಪ್ಪೆಅಂತ ತಿಳ್ಕೊಳ್ಳೋದು!...ಆವತ್ಪಾರಣೇಇಲ್ಲಿ,
 ಇಲ್ಲಿರಲಿ,...ಎಂಟೊವರೆಘಂಟೆಗಾಗ್ಗೆ ಊಟ...ಹುಡ್ಗ
 ನಿಗೆ!...ಪುಷ್ಕಳವ್ವಾಗಿಂದ್ಬಿಟ್ಟು,...ನಮ್ಮುಡ್ಗ... ದೇವ
 ರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡ್ಬಿಟ್ಟು,...ಅಮ್ಮನ ಬಾಯಿಂದ
 ಹರ್ದಿಕೊಂಡು,...ಅಜ್ಜೀಕೈಯಿಂದ ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತೀ
 ಇಡ್ಸಿಕೊಂಡು, ಹೊಡ್ತಾನೆ ನೋಡಿ...ಹುಡ್ಗ...
 ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ!...ಜೋಂತ್ಯಳೇಬೇರೆ!...ನೆನ್ನೊಂಡ್ಬಂ
 ದ್ವೇರ್ತಾನಾಲ್ಗೆ...ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಕೊಟ್ಟು,...
 ಖೈದಿಗಳಕ್ಕೊಡೋಹಾಗೆ ಒಂದ್ಬಂಬರೊಟ್ಟು,...ಮೇ
 ಜಿನ್ಮಂದೆ ಕೂಡಿಸಿ,...ಅರ್ದಂಚಟ್ಟು...ಶಾಂಬಾಳ...

ಇವುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಬರೀ ಕಾಗದಗು ಮೇಜಿನೈಲೆ
 ಹರಡಿಟ್ಟು, ... ಪ್ರಶ್ನೆಕಾಂತ... ಕೊಡ್ತಾರವನ್ನೈಲಿ!
 ... ಅದನ್ನ ... ನಮ್ಮಡ್ಗ — ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿ ! —
 ಎದ್ದಿಂತೊಂಡು, ... ಕಣ್ಣೊತ್ತೊಂಡು, . ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾ
 ಯಣನೈಲೆ ಭಾರಾಹಾಕ್ಕೆಟ್ಟು, ... ಆ ಪೇನಾನ... ಆ
 ಮಸೀಲಿ ಅದೊಂಡು ಅಪರೀಕ್ಷಕನ್ನಣ್ಣಿ ಗ್ರಾಣದ್ದಾಗಿ
 ... ಸೂಜೀಚುಚ್ಚೋ ಜಾಗ್ಡಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಅಂತ ಬರದ್ದಿಟ್ಟು
 ಪ್ರಾರಂಭಿಸ್ತಾನೋಡಿ ಆ ಬರೀಕಾಗದಗಳೈಲೆ...
 ವಾಂತೀವಾಡೋದಕ್ಕೆ! ... ಆ ಹಿಂದಿನ್ನಂನೊಂದುತಿಂ
 ಗಳೂ... ಜಜ್ಜೀಜಜ್ಜೀ ಕುತ್ತೇವರೆಗೂ ತುರಕ್ಕೊಂಡ
 ಸವಾಚಾರಗಳೆಲ್ಲಾ ... ಆ ಮೂರುಘಂಟೆಗಳೊಳಗೆ
 ಈ ಬರೀಕಾಗದಗಳೈಲೆ ಬಕಬಕ ಬಕಾಂತ ಬಕಾ
 ಸುರನ್ನಾ ಗ್ವಾಂತಿ ಮಾಡ್ಬಿಡ್ತಾನೆ! ಎಷ್ಟುಕಟ್ಟು ವಾಂತೀ
 ಮಾಡ್ತಾನೋ ಅಷ್ಟುಕಟ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗಾಂತೈಸ್ತು ! ಇದೇ
 ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಅನ್ನೋದು! ... ಈ ಬಕಾಸುರನ ಪ್ಯಾಸೊಂ
 ದ್ದೇಳೆ ಮಾಡ್ಬಿಟ್ಟೋ— ಇವನ್ನಲೇತಿರ್ಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗಪ್ಪಾ
 ನೇ... ಸರಸ್ವತೀ ನನ್ನೊಸೇಂತ ತಿಳೊಂಬಿಡ್ತಾನೆ ! ಈ
 ತಲ್ಲಿರುಗೋ ರೋಗ... ಈ ಫ್ಲೇಗ್ ... ಇನ್ಫ್ಲೂಯಂಜ
 (Influenza) ಅಂತಂತಾರಲ್ಲ... ಹಾಗೆ ಅಂಟುರೋಗ
 ... ಇವನು ಮನೆಗೈರುತ್ತೂನೂವೆ ಇವರಪ್ಪನಿಗೂ
 ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಅಂಟೊಂಡು, ... ಅವರ ತಲೇನೂ ತಿರಿ
 ಗಿಟ್ಟಿಡುತ್ತೆ. ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದೋನೇ ಈ ನಾಟಕ
 ದಲ್ಲಿರೋ ಪುಟ್ಟು ! ಇದೇ ಈಕಾಲ್ದಲ್ಲಿ ನಾವನುಸರಿ

ಸ್ತೀರೋ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಗುಟ್ಟು! ಹೇಳೋನೆ. ನಮ್ಮ
 ಡುಗರ ಸ್ವಭಾವಾ ಅಂಬೋ...ಭಾವೀಲಿ, ಮನೇಲಿ
 ಜನ್ಮಾರಭ್ಯ ಜಪಿಸಿದ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿಫಲದಿಂದ ಗುಣಗ
 ಳುಅಂಬೋ ಬಿಂದಿಗೆ ತಂಬಿಗೆಗಳದ್ದಲ್ಲೇ...ಇವರನು
 ಸರಿಸೋ ಇಂಗ್ಲೀಷು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ರಮಾಅಂಬೋ
 ಪಾತಾಳಗರಡಿಗೇ ಕೊಂಡಿಗೈಇಲ್ಲ. ಇಂಥಾ ವಿದ್ಯಾ
 ಭ್ಯಾಸಕ್ರಮದ ಅನುಸರಣೆಯಿಂದ ನಮ್ಮದೇಶಕ್ಕಾ
 ಗೋಫಲ ಏನೂಂತ್ಯೇಳಿದೆ...ನಮ್ಮಪಾಠಶಾಲೆಗಳೆಲ್ಲಾ
 ಪುಟ್ಟೊಗಳ್ನ ತಯಾರಾಡೋ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಾಗಿ
 ಹೋಗಿವೆ. ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯಣ್ಣಯ್ಯನಿಂದ
 ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪುಟ್ಟೊಗೂ, ಭಾಗೀರಥಮ್ಮನಿಂದ
 ಸಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾಧೂಗೂ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿರೋ ವ್ಯತ್ಯಾಸ
 ವನ್ನು ತಾವು ಗಮನಿಸಿರಬಹುದು. ಈಗ ನಾನು
 ತಮ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ವಿನಯವಾಗಿ ಹೇಳೋಕ್ಕೋದೇ
 ನಂದ್ರೆ...ನಮ್ಮಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗೀರಥಮ್ಮಹೇಳಿದ್ದಾಗಿ
 'ಈ ಭೂಮಿಲಿ ಜೀವಿಸೋಕೆ ದೇವರಿಗೆ ಕೊಡೋ
 ಬಾಡಿಗೆ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ ಇರೋ ಜನರಿಗೆ ಉಪ
 ಯೋಗವಾಗಿರೋದೇ' ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶಾನ ಮುಂದಿ
 ಟೊಂಡು ನಮ್ಮಕ್ಕನ್ನಾಕೆ, ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ,
 ಬೆಳಿಸಿ, ಸ್ತೂಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿ, ಸ್ತೂಲಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೀಗ
 ನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೊಂಡಿಇಲ್ಲದ ಪಾತಾಳಗರಡಿ
 ಕ್ರಮಾನ ಬಿಟ್ಟಿಟ್ಟು, ನಮ್ಮಕ್ಕಳಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿರುವ
 ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಸೆಳೆಯುವ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ರಮ

ವೊಂದನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನನುಸರಿಸಿದ್ರೇನೇ
 ನಮ್ಮ ದೇಶದೇಳಿಗೆ ಎಂಬೋ ನನ್ನಯೋಚ್ಚಿ ಕುಂಬ
 ಳ್ಳಾಯಷ್ಟಿಲ್ಲಿದ್ರೂನೂವೆ ರಾಗಿಕಾಳಷ್ಟಾದರೂ ತಮ್ಮ
 ಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟಿದ್ದುಕ್ಷಕ್ಕೆ ನನ್ನೀಪ್ರಥಮ ಪ್ರಯ
 ತ್ನ ವ್ಯರ್ಥವಲ್ಲ.

[ಸಭಿಕರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು.]

ಸಾಕೋದ್ದುರಿತಾತ— ಸಾವಿರ್ಷ ನಕ್ಷಾತ.

